

**Saimaan Ammattikorkeakoulu
Kulttuuri, Lappeenranta
Muotoilun koulutusohjelma
Vaates**

Tiina Pirinen

Lehmusten kaupungin illassa humppa soi...
Painokuva- ja vaattemallisto

TIIVISTELMÄ

Tiina Pirinen

Lehmusten kaupungin illassa humppa soi... Painokuosi- ja vaatemallisto

Saimaan Ammattikorkeakoulu, Lappeenranta

Kulttuuri, Muotoilun koulutusohjelma

Tekstiili- ja vaatetusalan suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyö 2010

Ohjaajat: Lehtori Tarja Talonpoika, KM Susanna Pasanen, TaM Heli Kaijansinkko

Opponentti: Ninja Myller

Opinnäytetyön produktio-osa koostui painokuosien ja vaatemalliston suunnittelusta. Painokuosien aihe maailmana toimivat Lappeenranta ja kitsch. Kuvio-aiheita olivat raatihuoneen kellotorni, humppa, kukkopillit, höyrylaiva Prinsessa Armada sekä saimaannorppa, joista suunniteltiin erilaisia jatkuvia painokuoseja. Kuoseista toteutettiin kaksi. Vaatemallisto suunniteltiin alihankintana toteutettavaksi oheisista painokankaista. Vaatteet ovat rentoja ja keveitä sisävaatteita, materiaalina laadukas puuvillatrikoo.

Tutkielma osassa perehdyttiin matkamuiston ja kitschin käsitteisiin sekä ilmenemismuotoihin. Havainnointipäiväkirjan avulla tutkittiin lappeenrantalaisia matkamuistoja erityisesti kitschin esiintymistä niissä. Tutkielma pohjusti produktiota hyvin.

Asiasanat: Painokuosi, vaatemallisto, Lappeenranta, kitsch, matkamuisto

ABSTRACT

Tiina Pirinen

Lehmusten kaupungin illassa humppa soi... Collection of Printed Textiles and Clothes

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Faculty of Fine Arts and Design

Specialization in Textile and Fashion

Bachelor`s Thesis 2010

Instructors: Senior lecturer Tarja Talonpoika, ME Susanna Pasanen, MA Heli Kaijansinkko

Opponent: Ninja Myller

The purpose of the thesis was to design a collection of printed textiles and clothes. Inspiration for print design came from Lappeenranta, kitsch and souvenirs. Selected patterns used in the printed textiles were the clock tower, humppa, steamer Prinsessa Armada, local type of pipe and Saimaa ringed seal. Two of the designed patterns were made. The fashion collection consists of cosy casuals and the chosen material is cotton of high quality.

The theoretical part of the thesis was to study what is kitsch and how it appears in souvenirs. There was made an observation study of local souvenirs and kitsch among them.

Keywords: Printed textile, fashion collection, Lappeenranta, kitsch, souvenir

SISÄLTÖ

Tiivistelmä

Abstract

1 Johdanto.....	9
2 Lähtökohdat opinnäytetyölle	10
2.1 Aiheen valinnasta.....	10
2.2 Materiaalien ja värien valinta.....	10
3 Kohti kuosisuunnittelua.....	12
3.1 Kitschin visualisointi	12
3.2 Inspiroivat iskelmät.....	15
3.3 Teoriaa ja ohjeita	16
3.4 Painokuosit	16
3.5 Toteutettavat kankaat.....	28
3.5.1 Seulat ja raportin rajaaminen.....	28
3.5.2 Painaminen	28
4 Painokankaista vaatteiksi	32
4.1 Malliston lähtökohdat	32
4.2 Ideointia	33
4.3 Vaatesuunnittelua	34
4.3.1 Karsintaa	34
4.4 Trick-vaatemallisto henkii lappeenrantalaista tunnelmaa.....	36
4.5 Toteutus.....	55
4.5.1 Ohjeistus	55
4.6 Logo ja malliston nimi.....	56
4.7 Kuvaus	56
5 Pohdinta	59
Lähteet	60

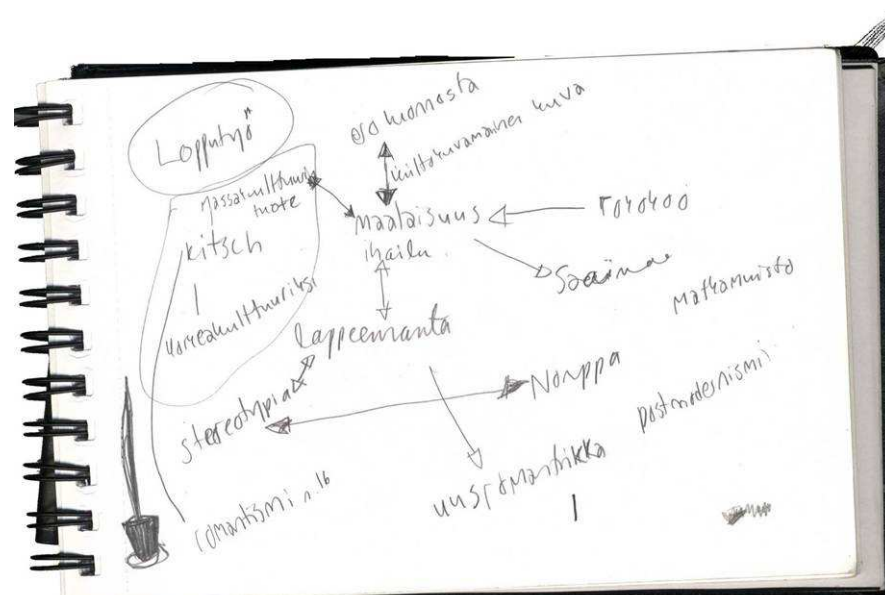
1 Johdanto

Halusin opinnäytetyöhöni hauskan aiheen, jota tehdessä voisi hymyillä, siksi valitsin aiheekseni kitschin. Ajattelin kitsch-maailman tuovan kaivattua huumoria vaatesuunnitteluun. Liian usein olen huomannut sen olevan "ylicoolia" poseerausta. Omat työnikin menevät välillä turhan vakaviksi,.

Opinnäytetyön tutkielmaosiossa perehdyin kitschin ilmentymiseen matkamuiistoissa. Oletin löytäväni niistä kitschiä. Kiersin tekemässä havainnointipäiväkirjaa Lappeenrantalaisista matkamuiistoista. Keskusteluissa paikallisten käsityöläisten ja liikkeenharjoittajien kanssa havaitsin, tietyn tyyppisen puutteen alueen matkamuiistoissa: itseni kaltaisille romanttisille työnhupakoille ei ollut tarjolla lähes mitään. Muistelin Kuopiossa näkemääni t-paitaa, jossa printtinä oli kalan ja kukon yhteensulauma; eläin jolla oli kalanpää ja kukon pyrstö. Tuote huvitteli samalla Kuopion kalakukko-kaupunki maineelle, ollen samalla moderni. Ajatukseni oli lähteä kehittämään Lappeenranta-henkistä kuviomaailmaa, hauskaa ja paikallista.

Vanhat iskelmät inspiroivat minua työn tekemisessä. Painokuosien aihemaailmoiksi valikoituivat pusupuisto, norppa, humppamaratonit, höyrylaiva Armada ja kukkopillit. Näiden teemojen pohjalta suunnittelin vaatetukseen sopivia painokuoseja. Kuoseja, joiden tavoitteena oli jatkuva pinta ja mahdollisuus leikata niitä molempiin suuntiin.

Vaatemallistossa ideani oli suunnitella mukavia ja väljiä sisävaatteita, joissa olisi nostalgia henkeä. Tavoitteena oli saada aikaan lämmin kotikutoinen tunnelma, mukavia käyttövaatteita. Juju vaatteissa on painokuoseissa, yksinkertaisten vaatteiden henki muuttuu niissä kulloinkin olevan kuosin mukaan. Vaatemallistoni on alihankintana toteutettava, ja siksi tarkat, asianmukaiset tuotekortit kuuluvat siitä syystä työhön.

KUVA 1. Ideamyrsky

2 Lähtökohdat opinnäytetyölle

2.1 Aiheen valinnasta

Opinnäytetyötäni ideoidessani minulle oli tärkeää löytää mahdollisimman itseäni innostava aihe. Mietin, mikä minua oli innostanut opiskeluaikana erityisesti. Tutkin vanhoja mallistokansioitani löytääkseni omalle tyylilleni yhtenäistä piirrettä, jota voisin jatkaa opinnäytetyössäni. Huomasin kaikkien töideni tekemiseen liittyneen vaihe, jossa työskentelen painosalissa. Muistin myös kuinka, ennen pääsykokeisiin tuloa, olin edellisenä iltana kierrellyt kuikkimassa koulun ikkunoista sisään ja innostuneeni erityisesti koulun hienosta ja siististä painosalista. Tuntui selkeältä valinnalta ottaa tekstiilin työstäminen jotenkin mukaan työhöni. Vaatetus-kangas-mallisto vaati rinnalleen tietysti myös vaatteita, joissa kuosien luonne tulisi parhaiten esiin.

Vaatetuskankaiden ideamaailmana käytin nykyistä kotikaupunkiani Lappeenrantaa. Valmistumisen hämmöttäessä olen joutunut pohtimaan yhden jos toisenkin kerran työllistymistä koulun jälkeen.

2.2 Materiaalien ja värien valinta

Värien valinnan aloitin kaivelemalla syksyllä 2009 muotimessuilla tekemiäni muistiinpanojani. Olin käynyt Syksyn 2010 trendi-infossa ja haistellut siellä tulevia tuulia. Olin päättänyt valita mallistoni pohjaväreiksi mustan ja beigen. Ne viehättävät itseäni ennustetuista väreistä eniten ja arvelen niiden olevan kaupallisestikin helppoja värejä. Olin kirjoittanut myös farkun olevan nouseva materiaali, ajatukseni oli käyttää sitä mustana. Beige velour on mielestäni hieman kitschahtavan materiaalin ja värin yhdistelmä, siksi se tuntuu hyvältä lisältä työhön. Luonnonvalkoiseen singletrikoo-

seen aion painaa printtiä/kuosia vaaleanpunaisella, turkoosilla ja harmaalla. Mustana singletrikoo löytää aina käyttäjänsä, joten se valikoitui tästä syystä yhdeksi materiaaliksi. Oma mallistoni on kevät-kesä-mallisto, jonka ajankohdaksi olen ajatellut kevättä 2011. Malliston värimaailma on siinä vaiheessa varmasti jo kaupoissa, painovärit uudistavat kuitenkin totuttuja värejä.

Trikoomateriaalia valitessani perehdyn myös interlock-neulokseen ja mietin, olisiko se singleä parempi materiaali painantaan. Erityisesti se sopisi trikoohameeseen. Se olisi parhaimmillaan paksuna ja toiselta puolelta harjattuna. Interlock on pehmeä ja laadukkaan tuntuinen materiaali. Interlock-neulosta ei valitettavasti kuitenkaan tällä aikataululla löydä sopivana laatuna ja sopivissa toimituserissä. Päädyn Or-neuleen varastoneulossingleen, jota tiedän saavani jatkossakin tarpeen vaatiessa samanlaatuisena. Tulevaisuudessa voisin käyttää interlock-neulosta yhtenä materiaalina, jos löytäisin sitä sopivan hintaisena agentin tai muun suuremman materiaalityöntekijän kautta.

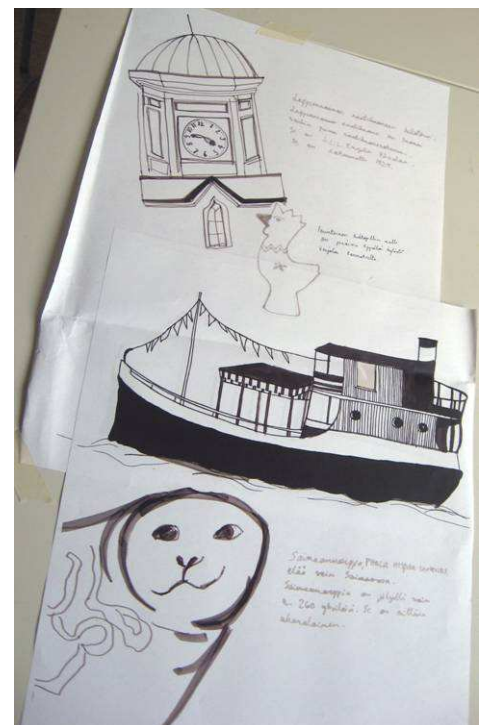
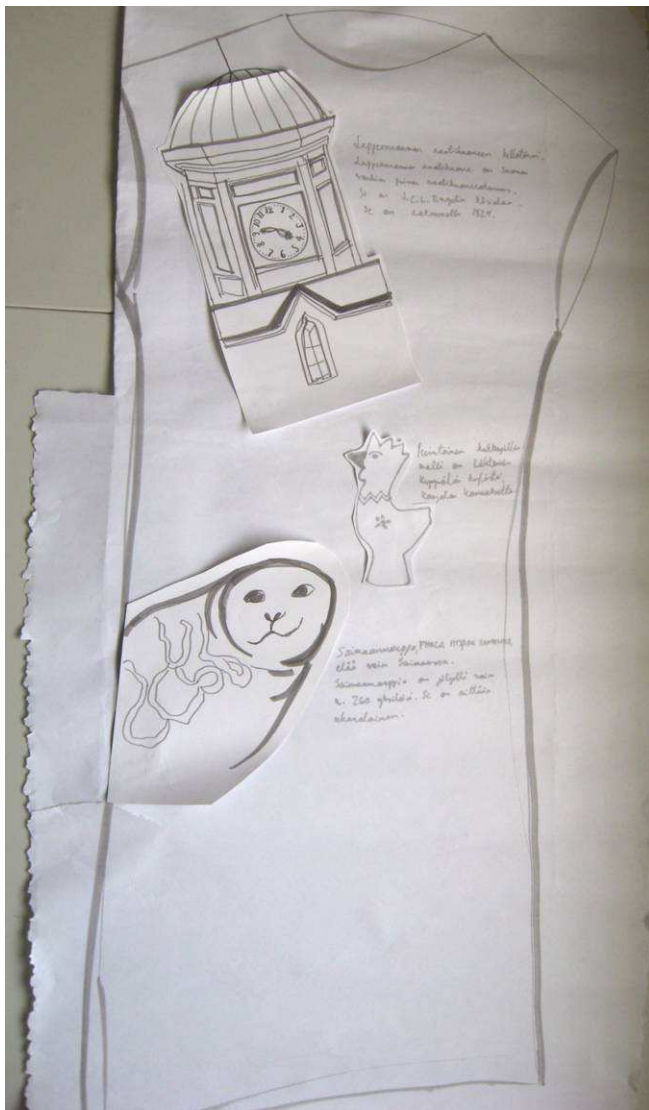
Materiaaleja etsiessäni olen oppinut käytännössä olennaisista vaatesuunnittelijan työstä. Materiaalien etsintä oikeaa mallistoa varten olisi pitänyt aloittaa jo syksyllä kangasmessuilla, kaivella sieltä sopivat toimittajat ja agentit. Harmi, että aiheeni jalostui myöhässä kangasmessuja ajatellen. Löysin kuitenkin hyvät materiaalit kohtuuhinnalla. Ongelma tietysti on, ettei farkku eikä velour ole toimittajien jatkuvia materiaaleja, joten niiden saanti myöhemmin samana laatuna on epävarmaa. Valitut värit ovat onneksi sellaisia, että niitä luulisi olevan koko ajan markkinoilla, vaikkakin sitten erilaatuisina.

Etsin Pantone-koodistosta mallistoni värien oikeat sävyt käyttämäni värimaailmaan. Huomaan, että minun beigeni

on enemmänkin luonnonvalkoinen. Mietin myös, miten oikeastaan eroavatkaan vaaleanharmaa, beige ja luonnonvalkoinen. Sanoilla on vaikea kuvailla värejä. Taas tulee todettua, miten väreihin vaikuttavatkaan valo, lähellä olevat värit sekä tarkkaavaisuuden aste. Luonnonvalkoiseni vastaisi samaa väriä, mistä minulle tulee mieleen vaniljakastike. Pantone- koodistossa sitä vastaa koodi Pantone 11-0105TPX. Vaniljakastikkeen väriselle pohjalle aikomukseni on painaa vaaleanpunaisella Pantone 14-1911TPX:lla, voisin kuvailla tätä vaaleanpunaista marjapuuron punaisella, johon on sekoitettu maitoa. Toinen painovärini on vaaleanharmaa Pantone 14-0000TPX ja tästä sävystä minulle tulee mieleen ajan vaaleanharmaaksi patinoima heinäliiteri keskellä kesäistä viljapeltoa. Turkoosia, Pantone 12- 5506TPX , sävyäni taas voisi väriksi, jonka voi nähdä homeen valtaamassa pullanpalassa: valkoisen hahtuvan alta pilkottaa sama sinisen sävy, kuin turkoosi painovärini . Minulle on tärkeää löytää värien sävyt kotimaisesta elinympäristöstäni, johon koko mallistoni perustuu.

KUVA 3. Kitschin houkuttelevaa värimaailmaa

KUVAT 4, 5, 6 & 7. Mekkoihin piirrettyjä kuosiluonnoksia

3.2 Inspiroivat iskelmät

Miettiessäni, mitkä asiat kertovat Lappeenrannasta. Mieleeni tuli kirjallisen osan pohjalta keräämäni materiaalin pohjalta ainakin Saimaa, rakuunat ja humppa. Ideoidessani päässäni alkoi soida vanhat iskelmät, ” ja sen tervahöyryn nimi oli prinsessa Armada” sekä ” lähde Lappeenrantaan humppa siellä soi”. Muistin myös vanhan savolaisen sanonnan, että ”Lappeenranta on savolaisten ameriikka”, koska se sijaitsee Savosta katsottuna ”ison veen” takana. Jatkan työn tekoa piirtämällä lappeenrantalaisia asioita. Olen vielä vapaa tekemään luonnoksia ilman suurempia paineita, joten piirtäminen on vapautunutta.

Aloitin painokuosien kehittelyn piirtämällä yksi yhteen kokoisia mekkoja paperille (KUVAT 4, 5, 6 & 7) . Niihin hahmottelin ensimmäisiä aiheitani kuoseista. Huomaan vaateusopiskelujeni vaikuttaneen; minun on paljon helpompi nähdä kuosien alkuidea, kun olen piirtänyt ne vaatteeseen. Kirjallisessa osassa keräämäni havainnointipäiväkirjan keräämisen yhteydessä, sain idean päiväkirjamaisesta kuosista, jossa henkilökohtaisesti kertoisin ”omasta Lappeenrannastani”.

Halusin löytää hienovaraisia merkkejä Lappeenrannasta. Kirkot (KUVA 8), vesitorni ja satama seuloutuivat pois liian kuluneina kuvastoina. Piirrän rennolla kädellä luonnoksia lappeenrantalaisista aiheista. Istun tietokoneen ääressä piirtämässä kuvia valokuvista, mielestäni on tärkeää saada luonnosmaisiinkin kuviin tosiasiat kohdalleen tässä tapauksessa. Siksi jäljennä raatihuoneen kellotaulun viisarit tarkasti juuri sellaisiksi kuin ne ovat todellisuudessaakin.

Olin toivonut, että saisin suunniteltua yhden kitsch- kuosin, jota voisi käyttää hiukan huomaamattomissa paikoissa, kuten vuorissa. Ajatus virallisen oloisesta jakusta sekä hasusta vuorista on mielestäni hykerryttävä. Päiväkirjakuosia karsiessa karkasivat siitä ylijääneet aiheet omiksi kuoseikseen.

KUVA 8. Valokuvista piirrettyjä nopeita luonnoksia

3.3 Teoriaa ja ohjeita

Kuosien kehittämissä opin monta uutta asiaa. Aloitin kaivelemalla vanhoja muistiinpanoja raportin tekemisestä. Muistin virkistykseksi luin erilaisista raporttien toistomahdollisuuksista; on raita, timantti, tiili mahdollisuuksia järjestellä kuva-aiheita pinnoiksi. (McNamara & Snelling.)

Minun piti myös selvittää asianmukaiset työkuvat, jotta mahdollisesti tulevaisuuden alihankkijani pystyy tekemään samat kuosit. Yhtä yhtenäistä ohjeistusohjetta en löydä. Saan kuvaa millaisia ohjeita käytetään lukemalla vanhoja tekstiilipuolen opinnäytetöitä.

3.4 Painokuosit

Painokuosien suunnittelu vei minut mukanaan. Oli mahtavaa kehitellä aiheistani kuoseja, nautin joka hetkestä. Halusin antaa aikaa niiden kehittelyyn ja hiomiseen, jotta voisin valita minkä tahansa kuosin painettavaksi. Tein jokaisesta kuosista lukuisia erilaisia versioita, joissa vaihtelin osien rytmisiä. Tavoitteenani oli saada aikaan vaatetuskankaita, jotka toimisivat erityisenä ominaisuutena vaatteissa. Vaatetuskankaana käyttämistä helpottaa, jos kuvat toimivat molempiin suuntiin. Suurimmassa osassa kuoseista onnistuin saamaan aikaan tällaisen kuosin.

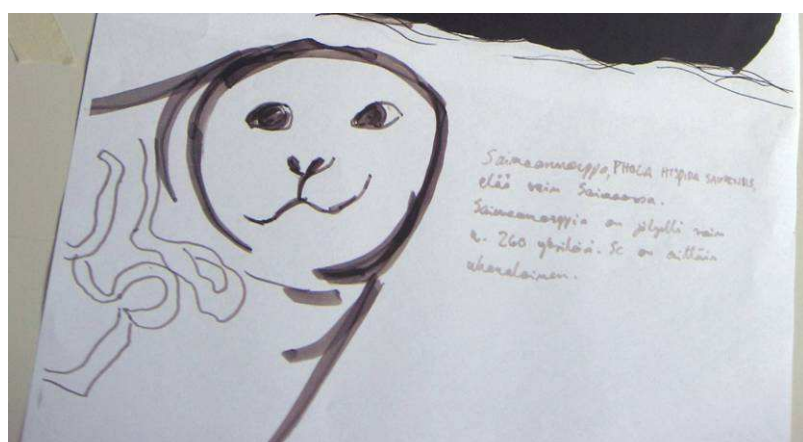
KITSCHNORPPA

Norppa-kuosi oli koko ajan ideoinnissa mukana (KUVA 9). Norppa esitetään aina samanlaisena rannalla makoilevana pullukkana, hyvin esittävä. Minun ideani oli tehdä norppa uudenlainen versio, jota joutuisi vähän sulattelemaan ennen kuin siihen kykenisi rakastumaan. Kuitenkin niin, että hahmon tunnistaisi heti norppaksi.

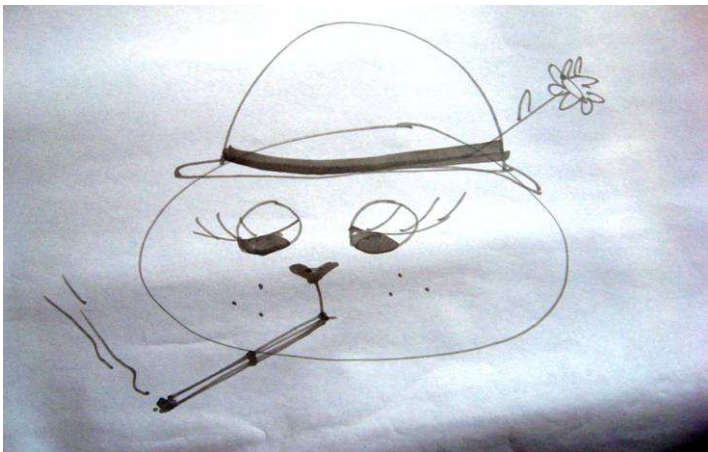
Norpan pää esiintyi jo ensimmäisissä isoissa mekoissa, joihin luonnostelin ideoita. Norpalla oli hauska pieni hattu ja holkkisavuke suussa. Tein samasta "alkunorpasta" kuosikehittelyä. Jokin tuntui kuitenkin vialla. Opponenttini Ninja Myller ajatuksen kiteytti: "Norppa oli teininorppa." Kuva, jollaisia teini-ikäisenä piirrettiin samalla kun istuttiin puhelimessa (KUVA 10). Niinpä vaihdoin norpan. Olin piirtänyt useita erilaisia norppia luonnostellessani lappeenrantalaisia aiheita, joista pystyin nyt valitsemaan uuden, aidomman näköisen norpan.

Luonnoksistani löytyneistä, kahdesta enemmän oikean näköisestä norppahahmosta aloin muokata uutta kitschnorppaa. Istutin suuhun holkkisavukkeen ja päähän hatun. Valokuvista piirretyt norpat olivat erinäköisiä. Eri ilmeisiä, toinen herttaisesti hymyilevä (KUVA 11), toinen muistutti enemmän sitä Lappeenrannan kävelykadulla pötköttävää norppaveistosta (KUVA 9).

Valmiina kuosivaihtoehtona herttainen norppa ei toiminut yhtä hyvin kuin perinteinen norppakuva. Herttainen norppakuosi toi mieleen lastenkuosit, mutta savuke suussa se ei kuitenkaan voisi olla lastenkuosi (KUVA 12). Se olisi liian vaikea yhdistelmä. Olinhan kuitenkin kehittelemässä kaupallisesti toimivaa kuosia.

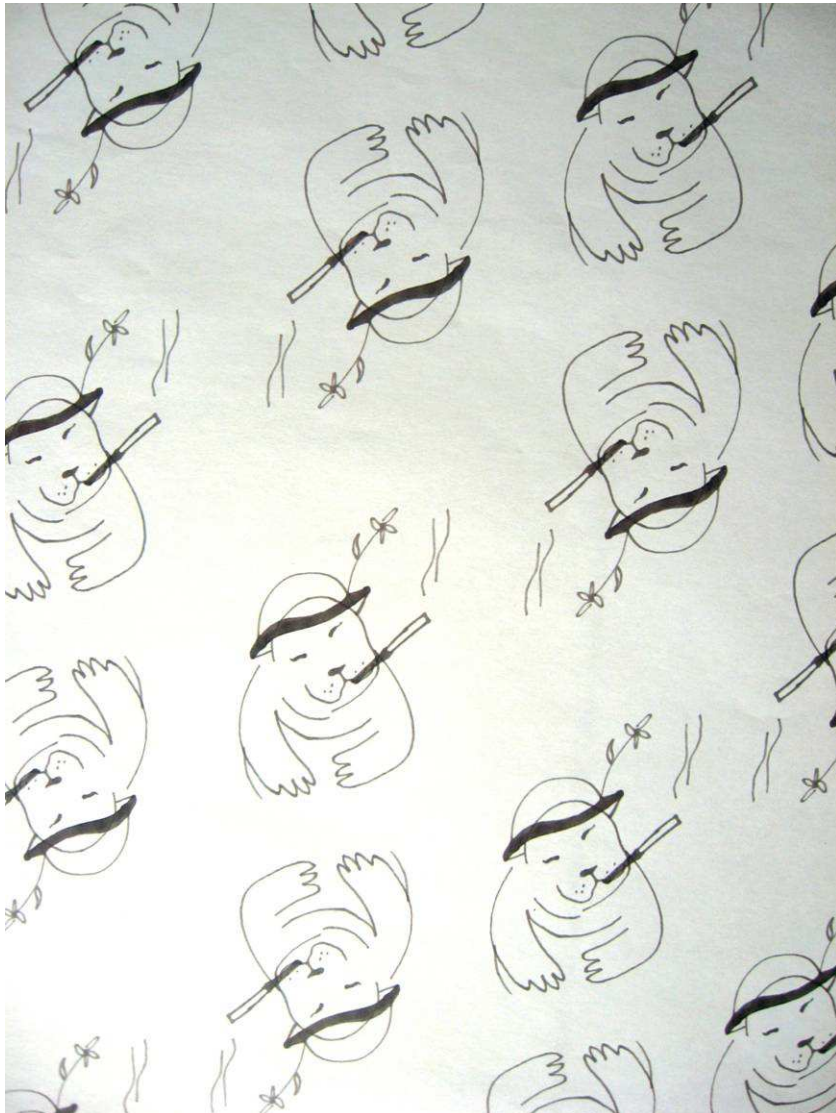
KUVA 9. Ensimmäinen norppapiirros

KUVA 10. Teininorppa

KUVA 11 & 12. Hemeä norppa ja kuosi hemeästä norpasta

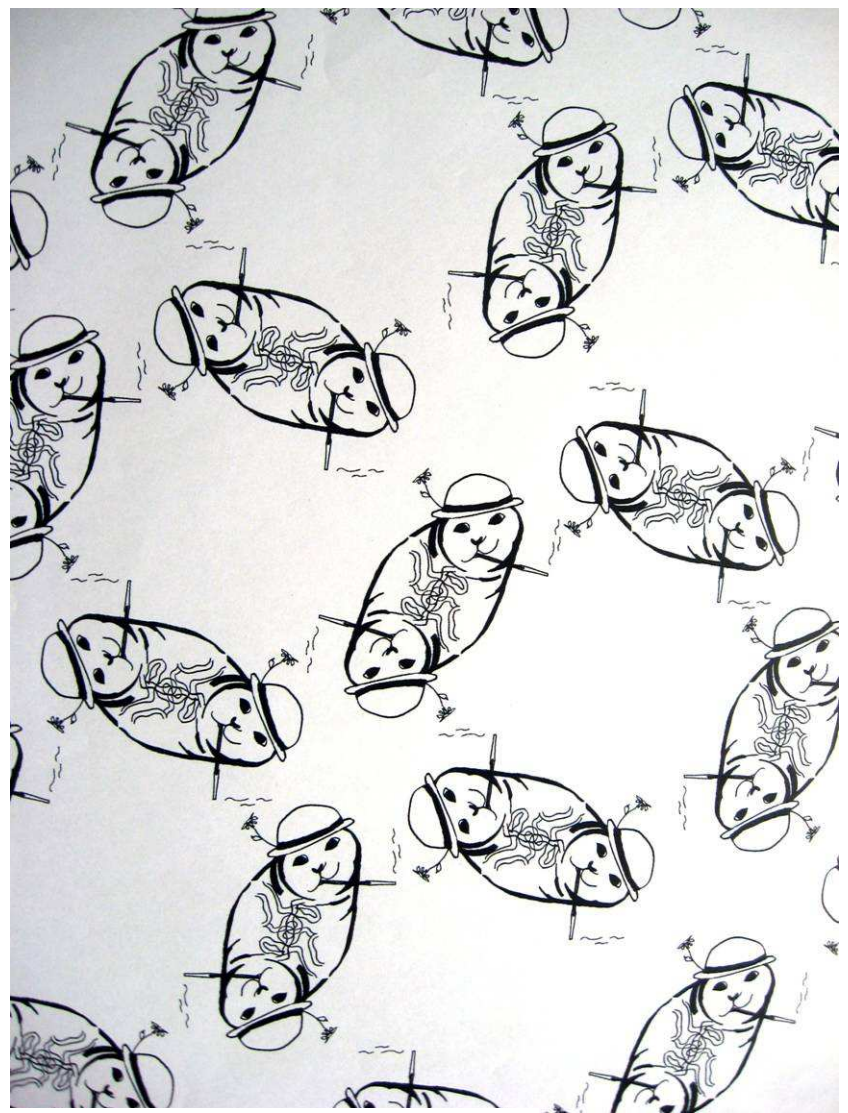

Valitsin siis perinteisen norpan. Tästä puolikkaasta norpasta oli vaikea kehittää kuosia, se tarvitsi vartalon. En kuitenkaan halunnut tehdä perinteistä norpan vartaloa. Ajatus pelikorttinorpasta sopi mielestäni mainiosti kitschteemaan (KUVA 14). Työskentelin CorelDraw-ohjelmalla, jolla kopioin norpan ja tein siitä peilikuvan, jonka istutin ne vastakkain. Kuosissa norpan kuva alkoi elää myös pintana, mikä oli hyvä vaatemallistoa ajatellen.

Norppakuosin monipuolista käyttöä ajatellen kokeilin piirtää toisennäköisen kitschnorpan, jonka yhdistin jo aiemmin piirtämäni norppaan. Pohjana toimi sama norppa, mutta tästä uudesta norpasta tuunasin naishahmon. Muuntelin kuosin kokoa. Norppahahmo, jonka toinen pää oli mies ja toinen nainen, toimi hyvin myös pintana. Se on omituinen kuosi, joka kiinnostaa omituisuudellaan (KUVA 15). Kaupallisesti se olisi vaikea; norppa yhdistettynä "paheisiin" saattaa olla monelle liikaa. Jos kuosin toteuttaisi myytäväksi tuotteeksi, osa myyntituotoista pitäisi mennä norpansuojeluun.

KUVA 13. Norppayhtymä

kuva 14. Pelikorttinorppa-kuosi

LÄHDE LAPPEENRANTAAN HUMPPA SIELLÄ SOI...

Jo ensimmäisissä isoille mekoille tehdyissä luonnoksissani olin ideoinut päiväkirjamaista kuosia, jossa esittelisin tutkielmaosan teossa tekemiäni havaintoja. Ideani oli, että kuosi voisi koostua viivapiirroksista, joista ei heti selviäisi, mitä kuvassa on. Tarkemmin katsoessa siitä alkaisi tunnistaa hahmoja.

Olin piirtänyt ensimmäiseen mekkoluonnokseen raatihuoneen kellotornin, kukkopillin sekä norpan (KUVA 4). Minulla oli ajatus, että tämä kuosi voisi toimia ns. yläkuosina muille kuosille. Siinä olisi kaikkien muiden kuosien kuva-aiheet yhdessä. Näin sitä olisi helppo yhdistellä vaatteissa muihin kuoseihin. Kuosi kertoisi Lappeenrannasta olennaiset asiat postikortin tavoin. Valitsemani asiat olisivat muuta kuin, mitä perinteisesti postikorteissa kuvataan. Ajattelin ihmisiä, jotka kuosin nähdessään voisivat riemuissaan huudahdella tunnistettuaan pieniä muistumia kaupungista.

Koska ajattelin kuosin kertovan olennaisia asioita Lappeenrannasta, oli siihen saatava muistutus Saimaasta ja karjalaisista ihmisistä. Prinsessa Armada edustaisi mielestäni hienosti Saimaata epäsuorasti. Olin kirjallisessa osassa tutkinut höyrylaivamatkoja Saimaalla. Ne kiehtoivat minua ja niihin liittyi jotain nostalgista ja romanttista. Piirsin Prinsessa Armadan mukaan kuosiin (KUVA 35).

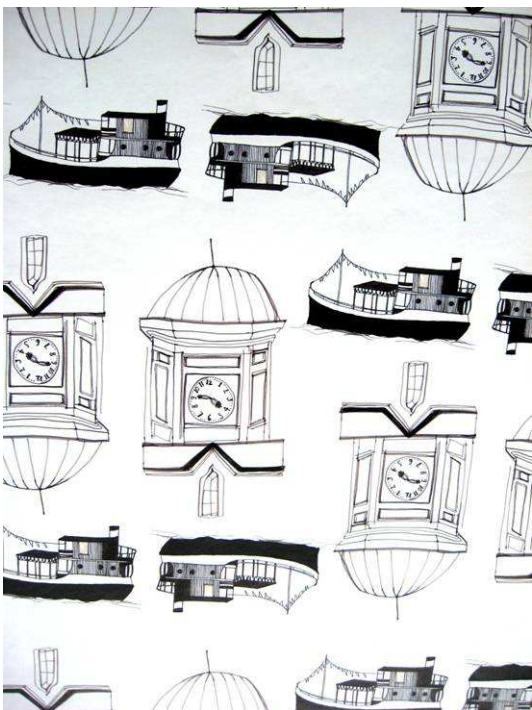
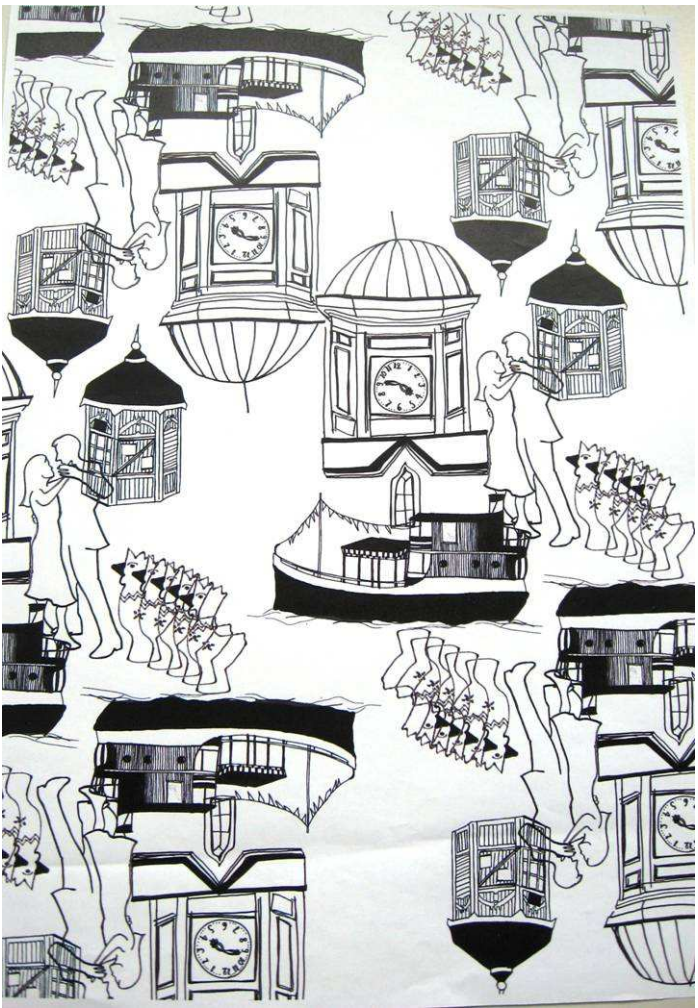
Ihmisten saaminen kuosiin tuntui haasteelliselta. Miten kertoa puheliaista ja vilkkaista karjalaisista kuvalla? Voisiko joku yksittäinen ihminen edustaa kaikkia lappeenrantalaisia. Mieleeni tuli Larin Paraske, kasvoista olisi kuitenkin tullut liian esittävät kelvatakseen kuosiini. Pieni perehtyminen paikalliseen kulttuuriin johdatti minut humpan jäljille. Lappeenrannassa järjestettiin takavuosina humppamaratonit.

Humppaava pari tekisi kuosiini letkeän ja iloisen tunnelman edustaen näin karjalaisista elämänmenoa. Humppaajien piirtämistä varten minun piti koettaa itsekin humpan askelia, jotta sain korjattua ensin piirtämäni parin jalat humpantanssimis-asentoon (KUVA 16).

Koko Lappeenrannassa asumisaikani olin ihailut pientä puukioskia pusupuiston kulmalla (KUVA 24). Se oli juuri sellainen paikka, jonne itse matkoilla varmasti poikkeaisin ja jota muistelisin kaiholla. Pieni ja kaunis kioski, jossa voisi aistia paikallista henkeä. Nauttia edullisesti kupin kahvia ja jatkaa matkaa. Se viestii minulle samanlaista vanhan ajan henkeä kuin Prinsessa Armada.

KUVA 16. Humppaavia pareja

KUVAT 17, 18 & 19. Humpakuosin elementtien järjestelyä

Nyt vuorossa oli kaikkien näiden aiheiden (raatihuoneen kellotorni, Prinsessa Armada, kukkopilli, humppaajat ja pusupuiston kioski) sovittaminen yhteen (KUVAT 17,18 & 19). Tein töitä CorelDraw- ohjelmalla, jolla yhdistelin aiheita ja koetin luoda niistä toimivaa painoraporttia. Tein lukuisia erilaisia versioita ja vertailin niitä keskenään ja kyselin mielipiteitä ohjaajilta ja ohikulkijoilta. Tehtävä oli vaikea. Piti olla tarkkana, että kuosin jokainen elementti pysyi sen kokoisena, että sitä pystyisi painamaan. Prinsessa Armadan kuva osoittautui hankalaksi ”upottaa” kuosiin, sillä siinä oli iso yhtenäinen värialue, pohja. Pohja suuri väripinta nosti sen aina liiaksi esiin.

Pusupuiston kioskissa taas oli liiaksi viivoja ja se meni helposti epäselväksi. Kokeilin versiota, jossa nämä kaksi elementtiä olisivat poissa ja huomasin kuosiin löytyvän heti paljon helpommin rytmiä. Niinpä päätin kehitellä näistä aiheista erilliset kuosit ja jättää pois idean kaikkien kuosien yläkuosista.

Kukkopilli esiintyy harvoin yksinään, eikä ideani sotilaskostasta kannuksineen tullut niin hyvin esiin yhdessä kukossa, joten kokeilin kukkojonoa. Kukkojonosta tuleekin paremmin mielikuva sotilasriveistä.

Asettamalla näitä kolmea elementtiä, kukkojonoa, raatihuoneen kellotornia ja humppaajia raporttiin, sain aikaiseksi raitakuosin, mikä oli loistava löytö (KUVA 23).

KUVAT 20, 21 & 22. Humppakuosin värimaailmat

PUSUUISTO

Humppa- kuosista yli jäänyt pusupuiston kioski vaati minua kehittämään itsestään kuosin (KUVA 24). Olisi ollut sääli jättää niin herkullinen aihe käyttämättä. Pusupuisto on paikallisten käyttämä nimitys Vanhan kaupungin puistosta. Romanttinen aihe on väkisinkin hieman kitsch ja sopii siksi mainiosti kuosikokoelmaani. Se herättää suloisia mielikuvia keväästä, rakastumisesta ja pienistä kioskista ostettavista herkuista. Piirtämäni kioski muistuttaa etäisesti Astrid Lingrenin kirjojen kuvittajan Ilon Wiklandin töitä.

KUVA 24. Pusupuiston kioski

Olin asettanut kuoseilleni ehdoksi olla toimivia molempiin suuntiin, jotta niitä olisi helppoa ja taloudellista käyttää vaatetuskankaina. Tein raportin, jossa on neljä kioskia eri suuntiin.

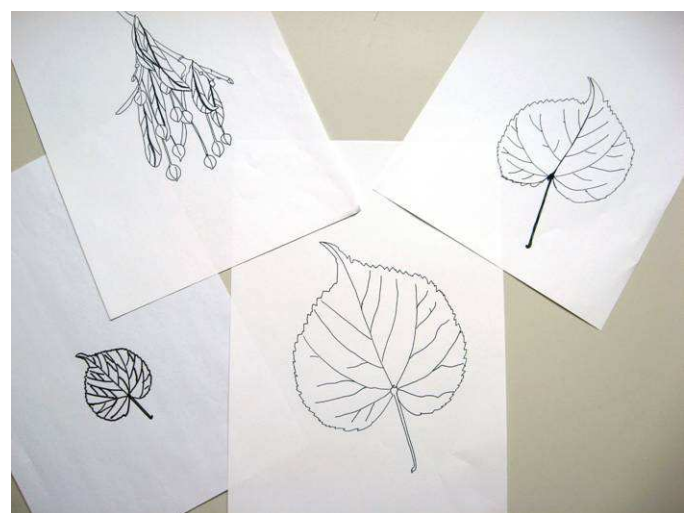
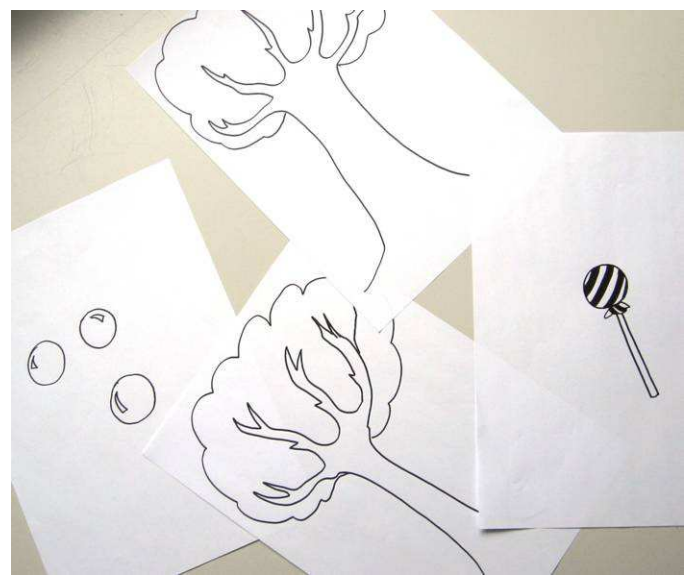
Kioskit rivissä näyttävät jotenkin orvoilta, enkä ollut varma, tuleeko niistä vielä puistomainen fiilis. Halusin puiston mukaan kuosiin. Muistin Laila Hirvisaaren ent. Hietamiehen Lappeenrannasta kertovan kirjasarjan Lehmusten kaupunki. Lehmus tuntuu luonnolliselta lisältä kuosiin (KUVAT 25 6 26). Se lisää hauskaa oivaltamista Hirvisaaren kirjan ja kuosin välillä. Se oikeastaan alkaa tuntua välttämättömältä lisältä Lappeenranta-aiheiseen mallistoon.

Piirsin ison lehmuksen lehden paksulla tussilla, teen siitä kahden erisuuntaisen lehden raportin ja sijoitan sen kioski-raportin alle. Mietin paljon, miltä iso lehti näyttää ihmisen päällä olevassa vaatteessa. Tein tehdä paperista hameen etuosan, josta voisin nähdä, miltä kuosi näyttää vaatteessa. On riski, että lehmuksen lehti menettää merkityksensä olla juuri lehmuksen lehti ja alkaa representoida lehteä yleensä. Tällöin lehdestä tulee viittaus vanhan testamentin Eevan ja Aatamin verhoutumiseen lehtiin paratiisissa. (Lempiäinen 2002, 267.) Tämä mietitytti minua kovasti. En ollut myöskään varma, tunnistaisivatko ihmiset lehden juuri lehmuksen lehdeksi.

Kehittelin kuosia edelleen, jotta saisin sen kertomaan paremmin oikeaa tarinaa.

Kun itse muutin Lappeenrantaan ihmettelin, mitä ovat pienet siemenkodat, joita takertui aina auton tuulilasiin. Myöhemmin selvisi, että lehmuksen siemenkotiahan ne olivat. Päätin piirtää niitä ja koettaa yhdistää ne kuosiin (KUVAT 27 & 28). Ne olisivat myös kaunis rakkausviittaus. Lehmuksen siemenkodassa läsnä olevat heteet ja emit puhuvat hakemaani rakastumisen kieltä. Lehti on stereotyyppinen viite puuhun, siemenkoda tekee viittauksen hienovaraisemmin. Se ei ole yhtä kulunut viite kuin lehti eikä sitä voi sekoittaa raamatulliseen symboliikkaan. Voin myös kuvitella hauskan oivaltamisen riemun, kun kuosini nähnyt ihminen kävelee ulkona ja huomaa maassa siellä täällä lojuvat lehmuksen siemenkodat.

Piirsin myös version siemenkodasta ja lehdestä yhdessä. Se tuntuu kuitenkin liialta ja kuosi tuntuu menevän sekavaksi, joten päädyin käyttämään kioskin kanssa vain siemenkotaoksa. Kun tein oksasta raporttia, laittamalla toisen oksan toisinpäin, siitä tuli hauska pieni puu. Kuosissa säilyy myös alkuperäinen ohuen ja paksun viivan vuoropuhelu, tosin se on kääntynyt nyt toisinpäin, kioski on paksummalla ja oksa siemenkotineen ohuella viivalla tehty. Säilytän myös siemenkotien diagonaalisuhteen kioskien ruudukon suhteen.

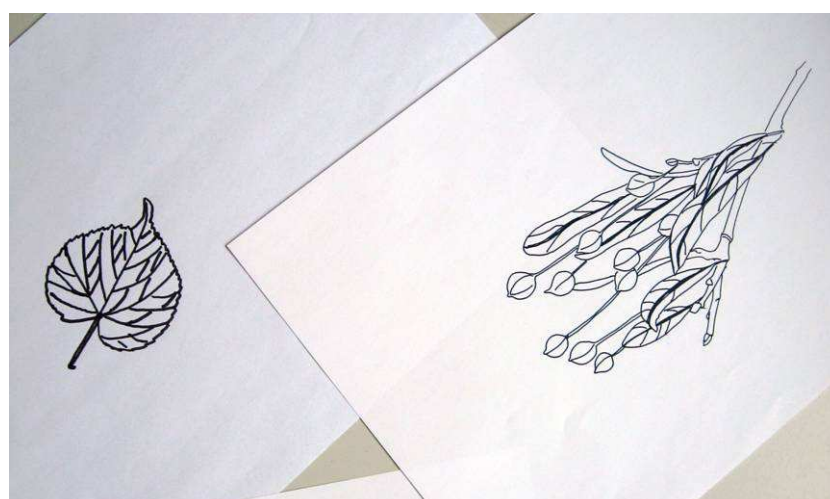

KUVAT 25 & 26. puistoluonnoksia

Siemenkodat osoittautuvat hankaliksi istuttaa diagonaaliin, ne tuntuvat parhaalta vain yhteen suuntaan olevina. Eri suuntiin olevina keskellä jää kahden oksanpään kohta, joka ei näyttänyt visuaalisesti toimivalta. Siemenkodasta pitäisi kehittää toisenlainen versio, jossa se toimisi helpommin molempiin suuntiin, ehkä yksittäinen siemenkoda ja lehtinen. Vaihtoehtonani on joko jättää pusupuisto kuosi kokonaan pois mallistostani ja jatkaa sitä myöhemmin tai hyväksyä sen olevan vain yhteen suuntaan toimiva kuosi.

Kuosikokoelmani tuntuu vain huomattavasti köyhemmältä ilman pusupuistoa. Pusupuisto on selvän feminiininen kuosi ja olen suunnittelemassa kuoseista naistenvaatemallistoa, joten sen mukana olo tuntuu tärkeältä siitäkin syystä.

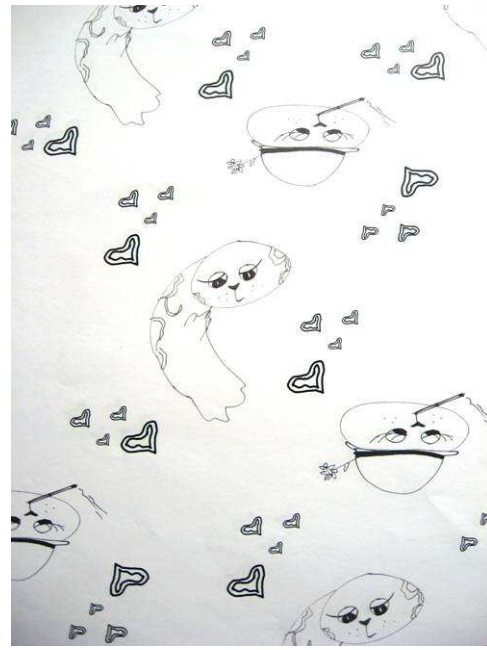
Päätin ottaa pusupuiston mukaan niin, että siinä siemenkodat menevät vain yhteen suuntaan. Mutta käytän sitä harkiten vain joissakin malleissa, missä sen vain yhdensuuntainen luonne ei haittaa (KUVA 29).

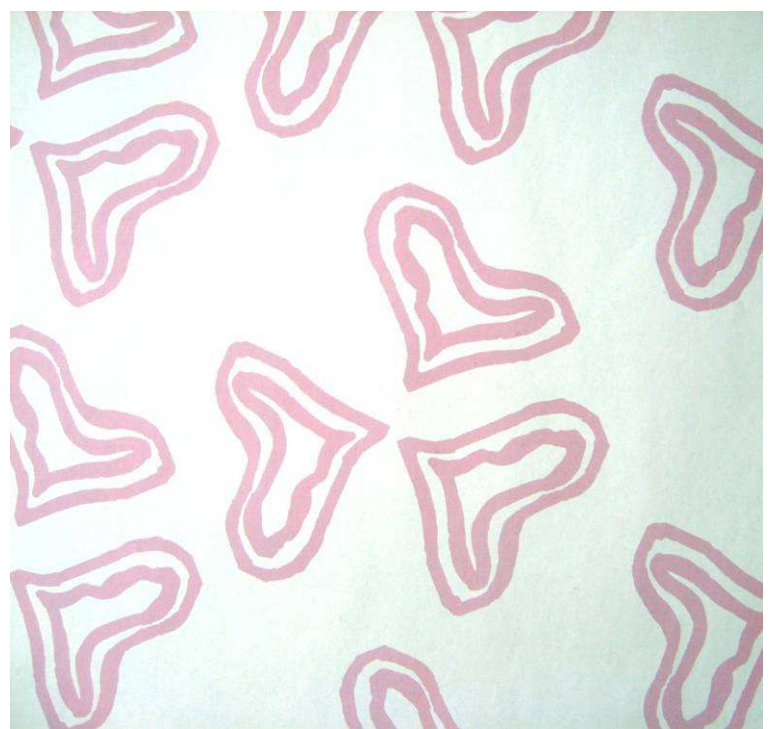
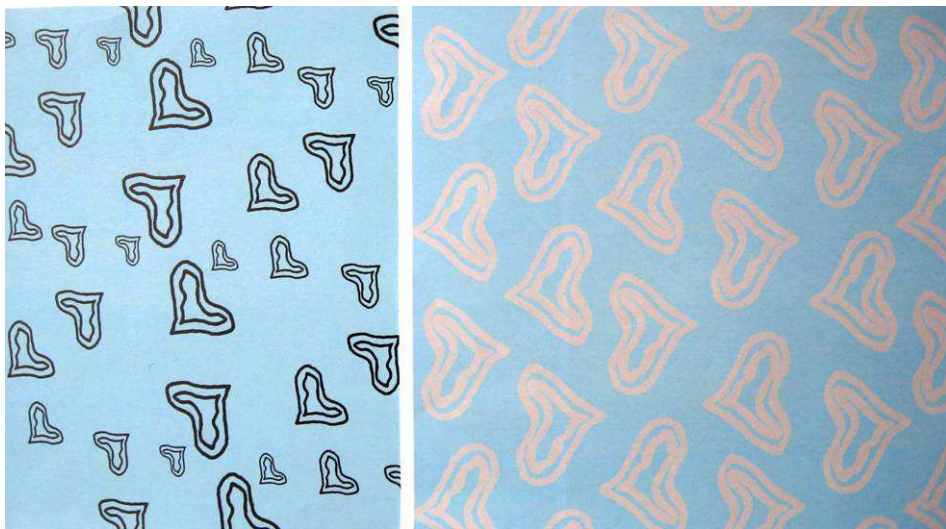
KUVAT 27 & 28. Lehmuksen siemenkoda-aiheen kehitystä

SYDÄMET

Norppa-aihe säilyi mallistossa sydänkuosissa, jonka viiva oli mukailtua norpannahkan kuvioista. Olin yhdistänyt sydämet jo aluksi teininorpan kanssa. Ne toimivat savupilvenä, joka nousi norpan polttamasta savukkeesta (KUVA 30). Pelkistämällä syntyi sydämistä kuosin lopullinen aihe. Tein värikokeiluja samoilla painoväreillä, joilla olin ajatellut painaa muutkin kuosit. Sydän osoittautuu kuitenkin aiheena niin käytetyksi, että sen painaminen vaaleanpunaisella ei toiminut toivotulla tavalla (KUVA 33). Siitä katosi hienovertainen kitschvihjaus ja siitä tuli liian kitsch. Niinpä päätin käyttää sydän kuosin pohjamateriaalina vain mustaa kangasta ja painaa sitä vain vaaleanharmaalla. Mustalle painettuna sydämet alkoivatkin näyttää norpan nahkakuvioilta, olematta kuitenkaan liian suoraan kopio siitä. Se sopi mielestäni loistavasti Lappeenranta teemaan (KUVA 34).

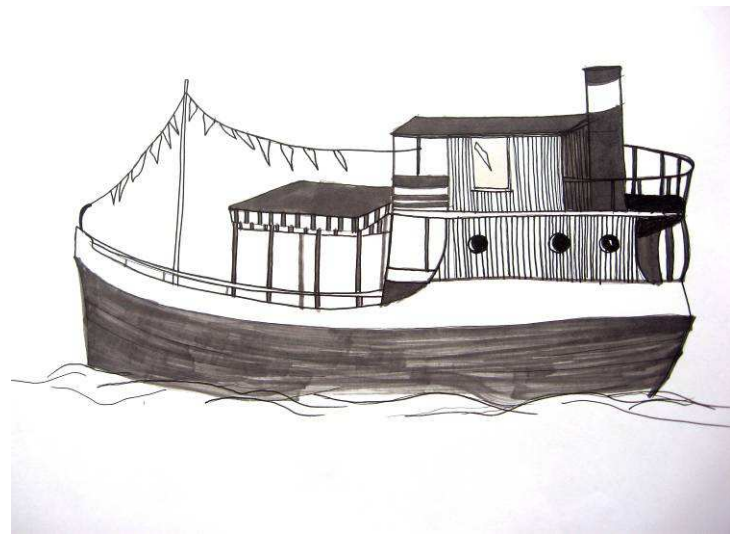
KUVA 30. Teininorppa-kuosi

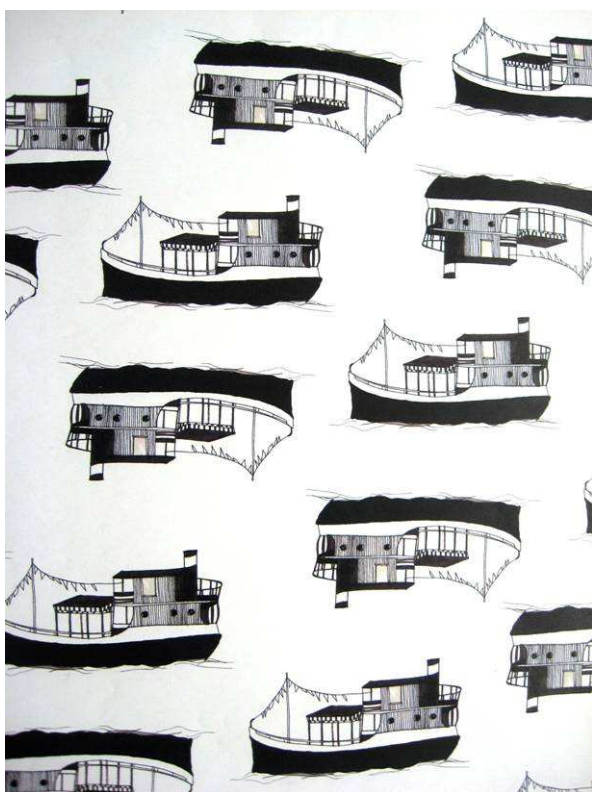
KUVAT 31, 32 & 33. Sydämet-kuosin kehittelyä

JA SEN HÖYRYLAIVAN NIMI OLI PRINSESSA ARMADA ...

Kirjallisessa osassa olin perehtynyt paljon Saimaaseen, sen historiaan ja erityisyyteen. Höyrylaivat viehättivät minua kovasti. Halusin mallistoon mukaan viittauksen matkailusta Saimaalla. Prinsessa Armadasta kertova vanha iskelmä alkoikin soida päässäni. Niinpä piirsin tämän vanhan puulaivan (KUVA 35), josta löytyi helposti CorelDraw:lla työstämällä laineilla keikkuva laiva. Halusin mukaan vähän vetä, laivan alle, jotta tulisi mielikuva ajoista, jolloin Prinsessan keula halkoi aallokkoa eteenpäin. Kuosisista tuli nostalgialla henkivä purjehduskuosi (KUVA 38), joka toimii varmasti myös kaupallisesti. Siitä on helppo kehittää mitä tuotteita vain. Se on sopivan unisex.

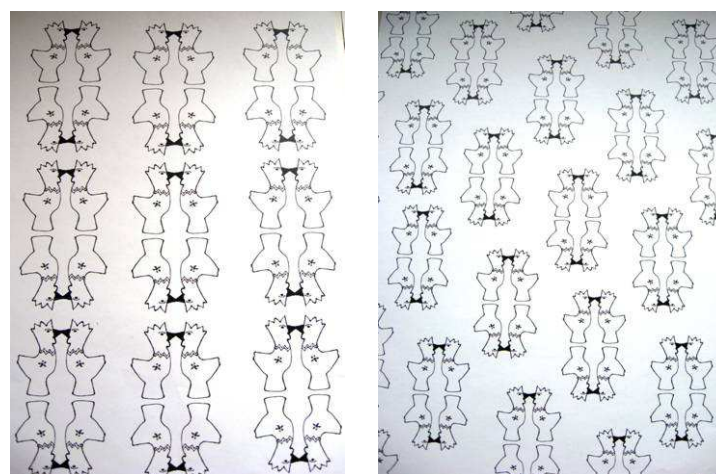
KUVA 35. Piirros höyrylaiva Prinsessa Armadasta

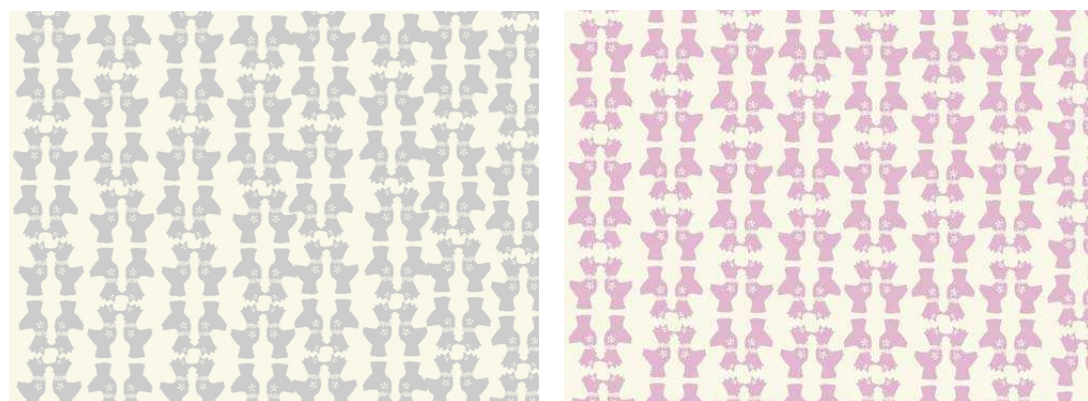
KUVAT 36 & 37. Prinsessa Armada-kuosin kehittelyä

KUKKO KIEKUU PUNAHELTTA KANATARHAN TURVAON...

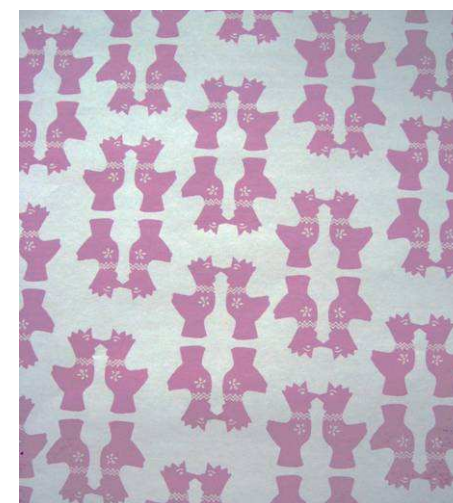
Kukkopillit ovat itäisen kulttuuriin kuuluvia esineitä. Ne ovat muodoltaan kuin Taalaanmaan hevonen Ruotsissa, jota olen nähnyt Ikean hyödyntävän kuosimallistoissaan. Kukkopillit ovat mahtava kuosin aihe! Tein kukkopillistä muutamia versioita (KUVAT 39, 40, 41 & 42). Halusin esittää sen eri tavalla kuin normaalisti. En halunnut rivissä seisovaa kukkojonoa kokonaiseksi kuosiksi. Niinpä peilasin kukot toisiaan vastaan nokat yhdessä. Pussaavat kukot peilasin vielä toisiaan vastaan, jotta sain hyvän kuosin, joka toimisi molempiin suuntiin. Kukkopilleistä näin esitettynä muodostui pinta, josta ei aluksi erota, mitä kuvassa on. Lähempi tarkastelu kuitenkin paljastaa pussaavat kukot. Ajatus on käyttää pussaavia kukkoja myös yksittäisenä printtinä vaatteissa. Kukkokuosi sopii hyvin niin lasten kuin aikuistenkin vaatteisiin (KUVA 45).

KUVAT 39, 40, 41 & 42. Kukko-kuosin vaihteita

KUVAT 43 & 44. Kukko-kuosin väri vaihtoehtoja

3.5 Toteutettavat kankaat

Vaatemallistoa varten toteutettaviksi kuoseiksi valitsin Kukko-kuosin ja Humppa-kuosin. Mielestäni ne sopivat erityisen hyvin yhteen, joten niistä tehtyjä tuotteita on helppo yhdistellä toisiinsa. Kuoseissa esiintyy myös sama kukkopilli hahmo, kahtena erilaisena versiona. Kukkopilli-kuviosta tulee pintamainen toistettuna ja humppa-kuvion taas voi nähdä muuttuvan raidalliseksi.

Ideanani on käyttää mallistossa leikkuujätettä viimeistelyssä. Kuoseja voisi mielestäni helposti yhdistellä myös samaan tuotteeseen niiden toisaalta erilaisen luonteen, toisaalta niiden saman kuva-aiheen vuoksi.

Painoin kankaat kolmella eri värillä. Humppa-kuosi painettiin vaaleanpunaisella luonnonvalkoiselle puuvillatrikoolle. Haluan saada kokemuksen pitkän kankaan painamisesta rutinoidusti samalla, joten haluan painaa yhden kankaan vain yhdellä värillä. Tuntuu tärkeältä tietää, mitä pitkän kankaan painaminen on käytännössä, jos myöhemmin teettäisin niitä yrittäjänä alihankintatyönä.

Kukko-kuosin painoin kolmella eri värillä. Jotta saisin toteutettaviin vaatteisiin mahdollisimman kattavan esityksen mallistoni ilmeestä, on tärkeää painaa toista kuosia kaikilla malliston väreillä.

3.5.1 Seulat ja raportin rajaaminen

Syksyn tekstiiliprojektin myötä minulla on hyvä rutiini seulojen valottamiseen. Työn tekeminen tuntuu helpolta ja varmalta siltä osin.

Kukko-kuosin kuvio on pieni ja tein siitä raportin, jossa pysytysuunnassa olevat kukkojonot ovat epätasassa kohdistamista helpottaakseni. Raportin koko on noin 35,5 cm X 50 cm.

Käänsin kuvat mustavalkoisiksi CorelDraw-ohjelmalla. Koulussa onnistuu ainoastaan A4-kokoisten kalvojen tekeminen ja oli haasteellista saada kuviot teipattua tasaisesti. Käytin apuna monistettua kuvaa, jonka mukaan leikkelin ja liimailin kuvion kasaan.

Humppa-kuosin raportti on noin 55 cm X 39,5 cm.

Muokkasin kuosista kellotornit tasaan helpottaakseni raporttia. Ongelma oli, mistä katkaista kuosi, joka on "yhtenäinen" ts. kuvan elementit leikkaavat toisiaan. Pienennettyäni kuosia oikea kohta löytyi. CorelDraw-ohjelmalla erottelin kuosin muusta viivamassasta ja muutin sen mustavalkoiseksi. Toimin samoin Kukko-kuosin kanssa, leikkasin ja liimasin pienistä kalvoista yhden yhtenäisen valotettavan kalvon.

3.5.2 Painaminen

Painaminen jännitti minua aikalailla etukäteen. Se tuntui hermoja raastavan hitaalta ja tarkalta työltä, sellaiselta, josta en usko pystyväni suoriutumaan kunnialla. Tuli kuitenkin aika, jolloin työhön oli vain tartuttava. Yksin en olisi varmaankaan selvinnyt 15 metrin painamisesta, onneksi sain apua ja ohjausta tekstiilipuolen opettajalta Tarja Talonpojalta.

Ensimmäisenä painettiin 7 metriä Humppa-kuosia. Painotyö alkoi mittaamalla raportin ja seulan koko. Pituussuuntaan vedettiin lankamerkit seulan paikan merkiksi. Seulaan merkittiin kohdistuskohta ja seulan suunta. Symmetrisessä kuviossa se on tärkeää, jotta kuvion kohdistaminen onnistuu.

Kohdistaminen tapahtui osin pituussuuntaisten merkkien avulla ja leveyssuunnassa seulan läpi tirkistelemällä.

Humppakuosia painettiin vaaleanpunaisella, joka oli kiitollinen väri siinä mielessä, että seulan läpi näkyi hyvin. Painoväriin oikea sävy löytyi helposti. Ajattelin puolukan sisältä purskahtavaa vaaleanpunaista "marjalihaa". Koetin vatkata

väriä mahdollisimman hyvin, jottei sekaan joutuisi pigmentti läiskiä. Valitettavasti ihan kaikkea en kuitenkaan onnistunut sekoittamaan. Katastrofia ei kuitenkaan pigmenttiläiskien osalta tullut. Ajattelin persialaisia matontekijöitä, jotka tekevät käsin solmittuun mattoon muutaman virheen saadakseen aikaan käsintehtyn leiman.

Humppa-kuosin kohdistaminen oli sinänsä helppoa, koska siinä oli monta helposti muistettavaa kohtaa, jossa kuviot kohdistuvat.

Painoimme kuosin pituussuunnassa, näin pystyimme työskentelemään organisoidusti. Muistimme helposti kohdan, johon kohdistaa kuvio ja seuraavaa ”jonoa” painaessa edellinen oli ehtinyt kuivua. Työskentely eteni jouhevasti, mutta vaati täyttä keskittymistä. Työ oli myös yllättävän raskasta fyysisesti. Suuri seula ja leveä painokangas eivät mahdollistaneet ergonomista työskentelyä. Painaminen oli silti antoisaa, sillä lopputuloksen näki nopeasti ja humppa-kuosi onnistuikin hyvin. Päätimme tehdä kuosin loppuun saman päivän aikana, vaikka se vaatikin hieman ylitöitä. Olisi ollut hankalaa pitää yllä kohdistamiseen tarvitsemaa visuaalista muistia yön yli ja rutiini olisi voinut olla toinen seuraavana päivänä.

Siisteydestä olimme hyvin tarkkoja, jotta säästyisimme ikäviltä väriroiskeilta valmiissa kankaassa. Se palkitsikin, valmiissa kankaissa ei ole ylimääräisiä väriroiskeita.

Toinen painettava kankaani oli Kukko-kuosi, jota päätin painaa kolmella eri värillä. Lopputuloksena oli 2,5metriä vaaleanpunaista, 2,5metriä harmaata ja 2metriä turkoosia. Aloitimme työn samoin kuin Humppa-kuosin kanssa merkitsemällä pituussuuntaiset lankamerkit kankaaseen sekä kohdistusmerkit seulaan. Koska valitsemani värisävyt olivat vaaleita, mahdollisti se koko värin työstämisen kerralla. Meidän ei tarvinnut odottaa painojäljen kuivumista, koska vaalea värisävy ei tahrannut seulaa, vaan pystyimme kohdistamaan seulan märän painojäljen päälle. Vaaleanpunainen kukko-kuosi syntyikin nopeasti ja hyvällä painojäljellä, ehkä edellisen päivän rutiinista oli jo hyötyä.

KUVA 46. Värejä sekoittamassa

Harmaan tai väriä voisi kutsua myös beigeiksi, värin sekoittaminen vaati hivenen enemmän kokeiluja kuin vaaleanpunaisen värinsekoitus. Lopulta sopivan vaalea sävy löytyi, etukäteen ei kuitenkaan voinut tietää, miltä väri tulee näyttämään suurena pintana kuivuttuaan. Onneksi väri kuivui sopivaan suuntaan ja sopi hyvin mallistooni.

Harmaaseen kukko-kuosiin tuli vaaleanpunaista enemmän inhimillisiä erehdyksiä, kohdistaminen ei osunut ihan kohdalle, väriä tuli liikaa ja jossain kohdassa painaminen oli liian kevyttä. Turnausväsymys oli varmasti yksi syy, miksi pieniä vikoja alkoi tulla. Toinen syy oli kuosin luonne, joka ei antanut anteeksi mitään. Kukko-kuosi oli pintamainen, täysi kuosi, johon meni paljon väriä ja jonka raportissa tapahtui paljon. Myös painopöydän pieni epätasaisuus tuntui enemmän kuin Humppa-kuosissa. Valmiissa vaatteessa painamisen pienet epäkohdat eivät toivottavasti pistä yhtä selvästi silmään kuin painopöydälle levitetystä painokankaassa.

Turkoosia väriä sekoittaessa ajattelin homeista pullaa, jonka valkoisen höytyvän alla on turkoosi väri. Tätä väriä tavoitellakseni sekoitin sinistä ja vihreää pienissä määrissä. Kiiltävänä värimassana väri näytti kieltämättä myös Pepsodent-hammastahnalta. Värisävy onnistui hyvin, se oli samaa valööriä kuin vaaleanpunaiseni ja harmaani.

Turkoosia painaessa ongelmaksi muodostui värin pigmenttisyys, oli hankala kohdistaa seulaa leveysuunnassa, kun seulan läpi ei enää nähnytään niin helposti. Seulaan tuli ns. "haamukukkoja", jotka vaikeuttivat painamista entisestään. Turkoosissa kuosissa näkyikin enemmän kohdistamisen ongelmia. Toivottavasti saan siitä kuitenkin yhden haameen leikatuksi ilman painokankaan näkyviä ongelmia.

KUVA 47. Värikärri

Painaminen onnistui yli odotusteni, intensiivinen rupeama oli ohi kahdessa päivässä. Tuloksena oli 15 metriä painokuosillista trikoota, materiaalia, jota en ollut ennen painanut. Huomasin, että on paljon helpompi painaa viivapiirrosmaista kuosia kuin pintamaista kuosia. Tarkka merkkäminen auttaa kovasti kohdistamista, jossa pienikin virhe näkyy helposti. Työskentely vaatii myös täyttä keskittymistä, jopa niin ettei samalla pysty rupattelemaan niitä näitä. Hiljaisuuden vallitessa on helpompi muistaa kohdistuskohta, joka oli ainoastaan omassa visuaalisessa muistissa painamisen ajan. Työ oli vaativaa juuri siksi, että vaikka se on näennäisesti helppoa ja nopeaakin, ei sitä voi lähteä tekemään sillä asenteella (KUVA 48).

Painovärien kiinnittämisen aion tehdä vasta leikattuani vaatteet. Pitkän trikoon laittamista prässiin ei suositella sen venymisen vuoksi. Aion kiinnittää värin uunissa, tapa, jota harjoittelin jo syksyllä tekstiilituotteita tehdessäni.

Etsin sekottamiani painovärejä vastaavat Pantone- koodit, jos joskus myöhemmin haluaisin teettää samoja kankaita. Vaaleanpunainen on Pantone 13-1904TPX, harmaa Pantone 14- 0105TPX ja turkoosi Pantone 12- 5408TPX. Värit tukevat parhaiten tutkielmassa hahmottelemaani Kitschteemaa. Juuri näillä väreillä painettuni kuosini nousevat kitsch yhteyteen. Värit eivät ole aivan samat, jotka olin etukäteen valinnut. Onnistuin kuitenkin sekoittamaan saman valöörin ja sävyn.

KUVA 48. Työasento

4 Painokankaista vaatteiksi

4.1 Malliston lähtökohdat

Ideani oli suunnitella Lappeenrannan imagoa nostattava vaatemallisto. Esikuvani oli Rovaniemeä ja Lappia tunnetuksi tekevä Mieland-yritys, jonka Kemijärven yöjuna-aiheiset alusvaatteet ovat mielestäni loistava hengennostatus tuote. Tuote, joka sopii hyvin niin matkamuistoksi kuin paikallisille käytettäväksi. Halusin suunnitella malliston, jonka etu olisi sen tuleminen periferiasta. Huippumuotia Lappeenrannasta-iskulause tekisi mallistooni hauskan camp-hengen.

Malliston suunnittelussa lähtökohtani oli suunnitella malleja, joista voisi löytää omansa eri vartalotyyppiset ihmiset. Myös väreissä koetin ottaa huomioon ihmisten makumieltymykset, siksi alkuperäinen ideani oli käyttää kolmea eri painoväriä. Vaaleanpunaisella ja turkoosilla on omat käyttäjäkuntansa, harmaan valitsevat taas väreistä niin välittämättömät ihmiset.

Halusin myös suunnitella malliston, jossa olisi erilaiseen käyttötarkoitukseen suunniteltuja vaatteita. Mallisto loisi perustan yritykselleni. Mallistossa olisi sisävaatteiden lisäksi muutama takki sekä asusteita. Ideani oli, että mallisto toimisi kokonaisuutena esimerkiksi muotinäytöksessä, houkuttellen ihmisiä tutustumaan tarkemmin yritykseeni. Malliston lisäksi minulla olisi ns. matkamuistotuotteina miesten ja lasten vaatteita, asusteita ja jopa sisustustuotteita kuoseistani. Nämä tuotteet olisivat kaupallisesti toimivia perustuotteita, joiden juju olisi kuosissa.

Opinnäytetyössä rajaan mallistoni käsittämään sisävaatteita. Tässä työssä minulle tärkeintä on saada aikaan toimiva mallisto. Matkamuistotuotteiden kehittelyn jätän myöhemmäksi.

KUVA 49. Vaatemalliston tunnelmaa

4.2 Ideointia

Keräsin aiempia kollaaseja tehdessäni myös inspiroivia muoti- ja sisustuskuvia, joiden toivoin auttavan minua suunnittelussa. Keräämistäni kuvista kokosin kollaasin, havainnollistaakseni itselleni visuaalisesti mallistoni vaatteiden lähtökohtaa ja perustellakseni valintojani.

Kuoseja suunnitellessa kollaaseista oli minulle paljon apua, teen myös vaatesuunnittelua inspiroidakseni itselleni kollaasin sekä vaateajatuksistani (KUVA 50) että malliston tunnelmasta (KUVA 49).

KUVA 50. Ajatuksia malliston vaatteista

4.3 Vaatesuunnittelua

Aloitin mallistoni luonnostelun piirtelemällä ensimmäiset ideani nopeina sketseinä. Jatkoin tuotekehittelyä piirtämällä tuotteista tasokuvaluonnokset isolle paperille, jotta näin mallistoni suuntaviivat yhdellä kertaa. Malliston raaka versio näytti vielä sekavalta. Kasaan ajatuksiani piirtämällä vaatteista vielä nopeat tasokuvaluonnokset samalle A4-paperille. Vähitellen aloin saada kiinni mallistoni kantavasta voimasta.

KUVAT 51 & 52. Luonnoksia vaatteisiin

4.3.1 Karsintaa

Piirtäessäni mallistoni samalle paperille; huomaan sen olevan laaja (KUVAT 51 & 52). Se käsittää 16 osaa, viidestä eri materiaalista kolmella eri painovärillä painettuna. Joudun karsimaan saadakseni aikaan napakan paketin. Päätän keskittyä sisävaatteisiin ja karsin mallistosta takit ja samalla myös farkkumateriaalin. Lopulta minulla on jäljellä kolme materiaalia, luonnonvalkoinen velour, sekä musta ja luonnonvalkoinen puuvillainen singletrikoo. Tuntuu vaikealta luopua alkuperäisistä ajatuksista, mutta prosessin hallinnan kannalta se on välttämätöntä. Kun tekee työtä itselleen ei ole ketään, joka asettaisi rajoja ylhäältä käsin. Välillä rajojen asettaminen tuntuu vaikealta. Moni materiaali, kuosi ja malli on käynyt minulle rakkaaksi, välillä tuntuu, että niiden poistaminen tylsittää työtäni. Suunnitteluprosessini etenee kuitenkin totutulla kaavalla, esiin koetetaan kaivaa rönsyilevien polkujen takaa jalokivi (KUVA 53 & 54).

KUVAT 53 & 54. Ideoita mallistoon

4.4 Trick-vaatemallisto henkii lappeenrantalais- ta tunnelmaa

Trick -vaatemallisto alkoi lopulta hahmottua rönsyjen alta. Se on 11-osainen sisävaatemallisto (KUVA 59). Mallistoon valikoitui kaksi kuosia, jotka painettiin mustalle ja luonnonvalkoiselle puuvillatrikoolle. Humppakuosi painettiin vaaleanharmaalla (KUVA 58) ja vaaleanpunaisella (KUVA 55), Kukko-kuosi taas painettiin vaaleanpunaisen (KUVA 57) ja vaaleanharmaan lisäksi myös turkoosilla Osa tuotteista toteutettiin myös luonnonvalkoisesta velourista (KUVA 56), jonka viimeistelyssä ja yksityiskohdissa käytetään painettua trikoota. Printtinä toimivat Pussaavat kukot. Mallisto on nostalgishenkinen, jonka ideamaailma on peräisin Lappeenrannasta. Se toimii sekä paikallisille imagon nostattajana että turisteille matkamustoina. Tuotteiden nimet ovat vanhoja suomalaisia naisten nimiä. Ne ovat nimiä joita monen suvusta löytyy, ehkä myös nimiä, joita ei ensimmäiseksi yhdistäisi vaatesuunnitteluun. Nimien tuttuus yhdistettynä vaatemalleissa esiintyviin tuttuihin piirteisiin sekä malleissa että kuoseissa häivähtävät jotain vanhaa ja nostalgista tunnelmaa.

KUVA 55.Elsi-mekko Humppa-kuosista

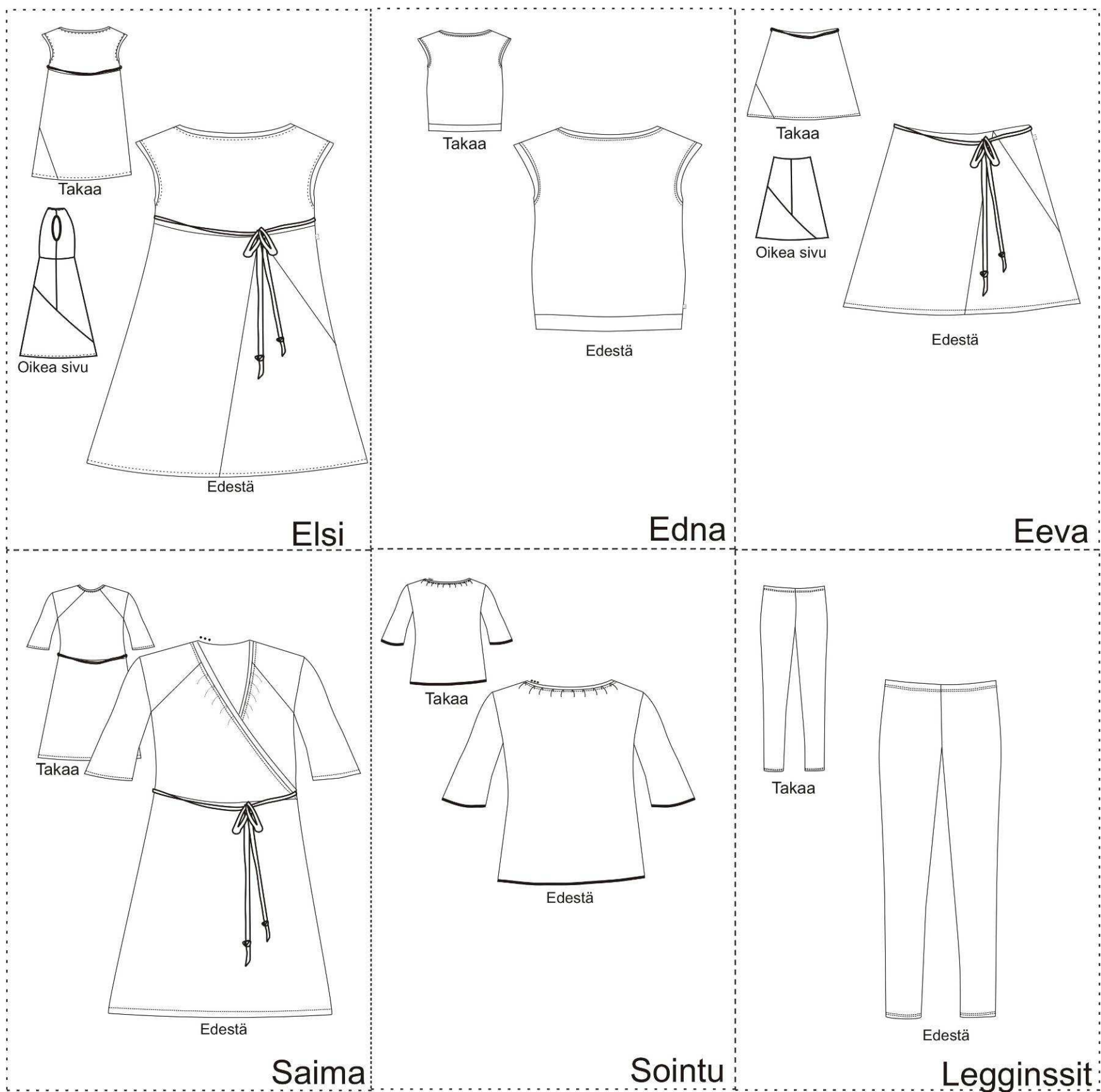
KUVA 56. Turkoosista Kukko-kuosista valmistettu Eeva-hame sekä puuvillavelourista tehty Edna-paita

KUVA 57. Eeva-hame Humppa-kuosista, Edna-paita Kukko-kuosista

KUVA 58. Vaaleanharmaasta Kukko-kuosista valmistettu Elsi-mekko

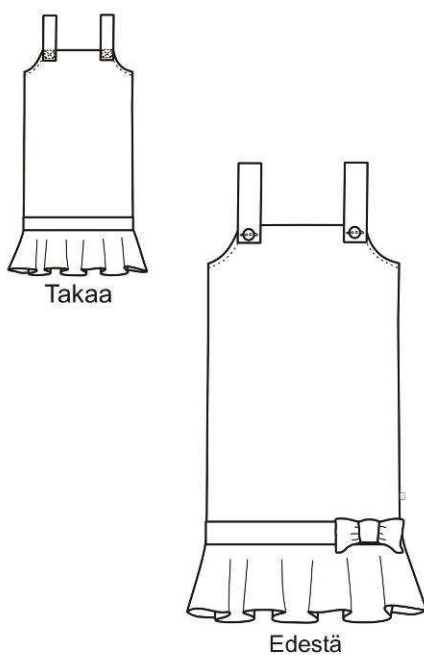
KUVA 59. Mallistokartta

Takaa

Edestä

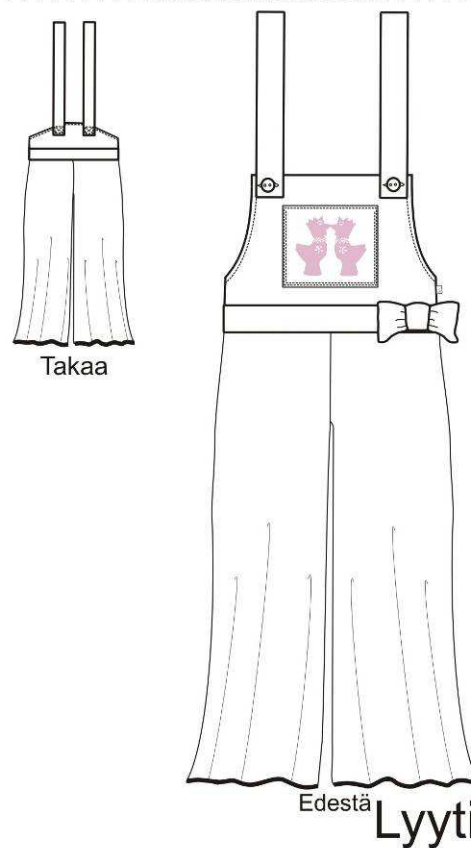
Laila

Takaa

Edestä

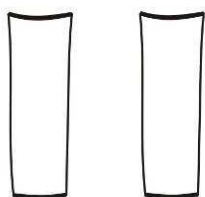
Liisi

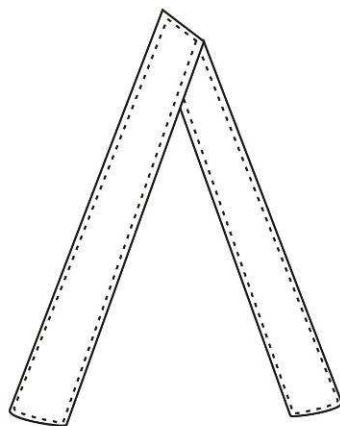
Takaa

Edestä

Lyyti

Irtohihat

Huivi

Lappeenranta

Lyyti- housuhame on mallistoni showstopper. Housuhame, jonka yläosa on puuvillavelouria ja alaosa trikoota. Alalantiolla on kaitale, joka saa aikaa vyöilluusion. Vyötäröllä on velourista tehty rusetti. Yläosan velour osa on vuoritettu kukko-kuosilla painetulla puuvillatrikoolla, edessä on tasku, joka on tehty trikoosta, johon on painettu pussaavat kukot -printti. Alkuperäinen ideani housuhameeseen oli, että yläosa oli farkusta, mutta koska tuotekehittelyvaiheessa poistin farkun materiaaleistani kehitin housuhameen käytettävissä olevista materiaaleistani. Housut voisivat toimia, vaikka raskausajan pakollisten lappuhaalareiden korvikkeena.

Sointu-paita on ¾-osahihainen paita, jossa on venepääntie. Pääntiellä on pientä poimutusta ja pääntie on huoliteltu painokuosillisella trikoolla. Yksivärisessä versiossa on edessä painettu pussaavat kukot -printti. Hihansuut on rullapäärmätyt. Sointu-paita toimii monentyypisillä vartaloilla. Erityisesti sitä suunnitellessani olen ajatellut vartalotyyppiä, jossa leveän alavartalon vastapainoksi kaivataan yksityiskohtia pääntielle. Pääntien poimutukset ja väljä miehusta ovat miellyttäviä päällä isossakin koossa. Sointu-paita on hyvä perustuote, joka käy niin Lydia -housuhameen, Liisa -liivimekon kuin Eeva -hameenkin kanssa.

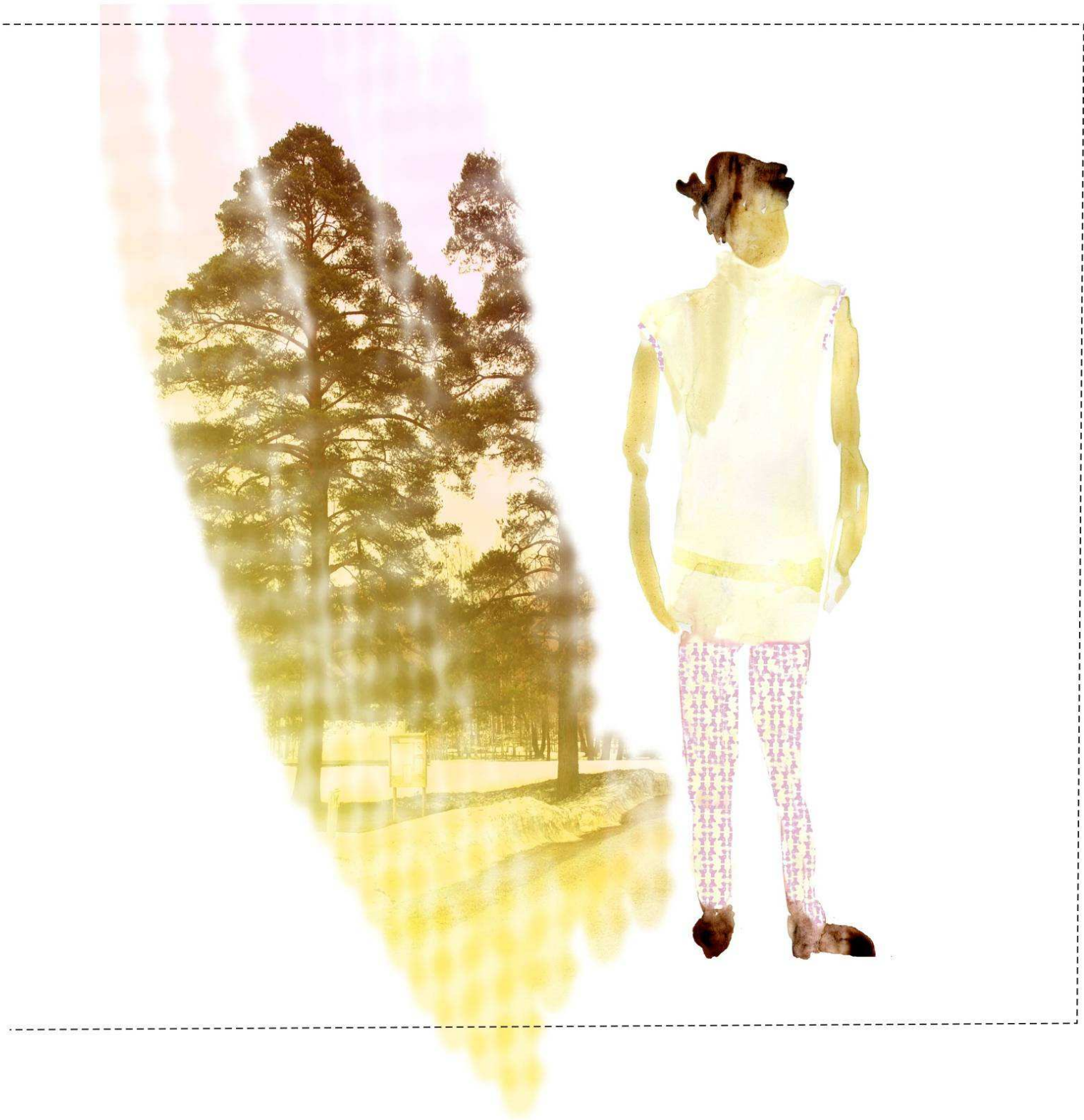

Liisi- liivimekko on velour yläosalla oleva lyhyt mekko, jossa painettu trikoo helma. Alalantiolla mekossa on, kuten housuhameessakin vyötä markkeeraava kaitale ja velour-rusetti. Mekossa on saman paksuiset henkselit aivan kuin housuhameessakin. Liivimekko on tyttömäinen ja herkkä se pukee parhaiten hoikkaa ja suoraa.

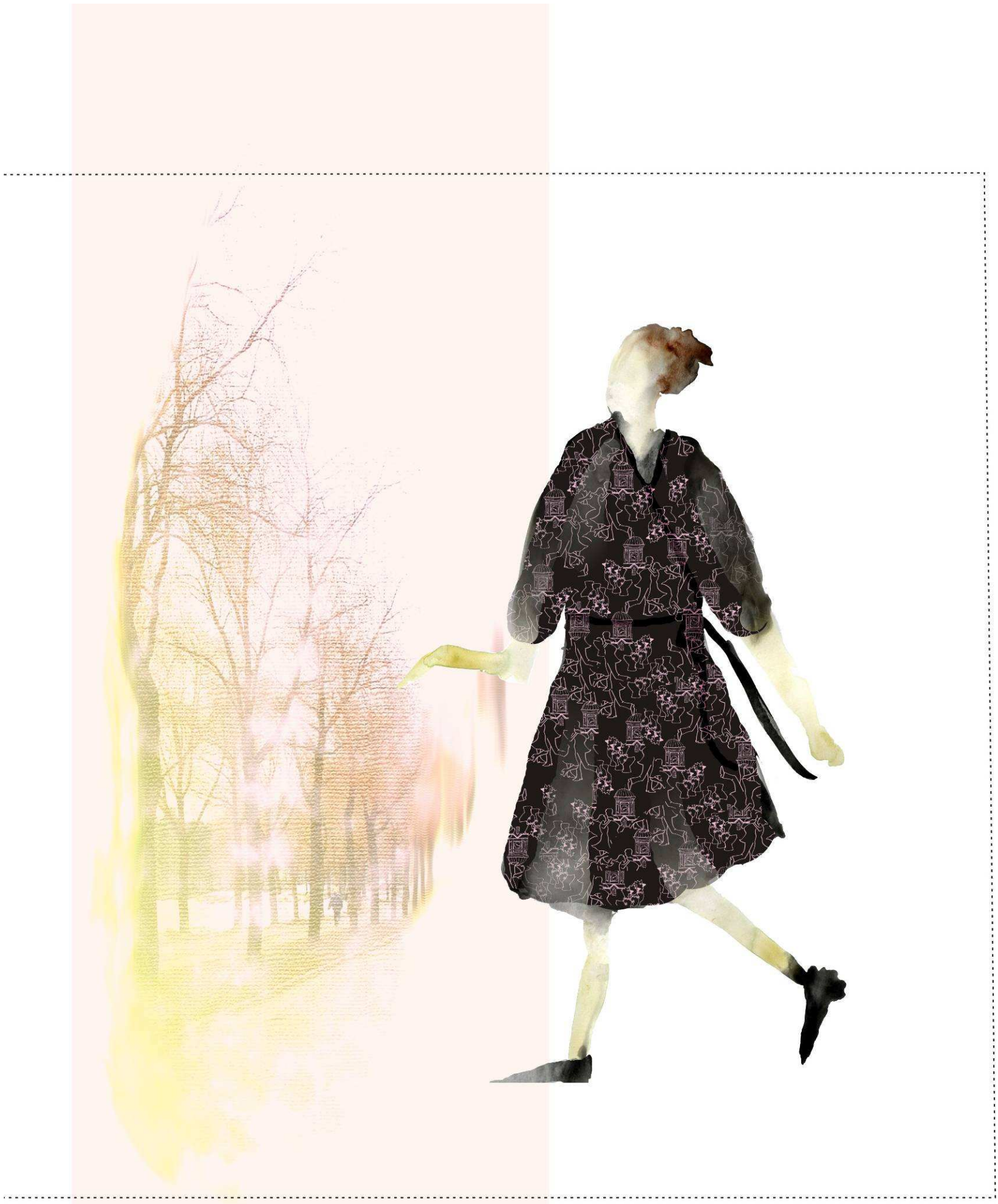
KUVA 61. Liisi-liivimekko

Laila- tunika oli ensimmäinen tuote, jonka ideoin mallistooni. Siinä on holkkihihat ja korkea kaulus, joka on vuoritetu painetulla trikoolla. Vasemmassa olkasaumassa on halkio, jotta kaulusta voi pitää myös auki, niin että sisäpuolen trikoo näkyy. Kauluksessa on kaksi nappia, samankokoiset kuin liivimekossa ja housuhameessa. Alalantiolla oleva vyö on samassa kohdassa kuin housuhameen ja tunikan vyökaitale, tässä mallissa on irtonainen koristevyö, joka on kiinnitetty neppareilla. Vyössä on velourrusetti. Vyölenkit on valmistettu samasta kuviollisesta trikoosta kuin kauluksen sisäpuoli. Hihansuut on myös huoliteltu samalla trikoolla. Tunikassa olevan korkean kauluksen ansiosta voi sitä suositella vanhemmalle väelle. Tunikan malli pukee parhaiten hoikkia ja suoraa vartalotyyppisiä. Hihat ovat avonaiset, joten tunikan alle on hyvä pukea joko Sointu-paita tai painokuosilliset irtohihat käsivarsien suojaksi.

Saima –mekko on kietaisumekko. Halusin mekkoon kietaisun aiheuttaman vinon kankaan suunnan tueksi raglanhihat. Olin ajatellut, että kietaisumekko olisi hyvä lisä mallistossa, koska se sopisi omena- ja päärynävalotyypeille. Diagonaalinen viiva ylävartalolla korostaa vyötäröä, saaden sen paremmin esiin. Raglanhiha tekee kuitenkin pyöreän muodon olkapäälle, pyöristäen ylävartaloa, jopa hiukan lisää. Päätän lisätä mekkoon hihasaumat raglan- rakenteen lisäksi, jotta mekkoon saadaan lisää ryhtiä. Olkasauman jätän mekosta pois. Mekossa on etukappaleen pänttiellä poimutusta, se tekee etumukseen lisää tilaa. Kietaisusauma on huoliteltu painetulla trikoolla. Mekko on yli polven mittainen ja siinä on ohut trikoinen vyö. Hihansuut ja helma on saumuroitu ja ommeltu päälitikkauksella. Mekosta on sekä humpakuosillinen, että yksivärinen versio.

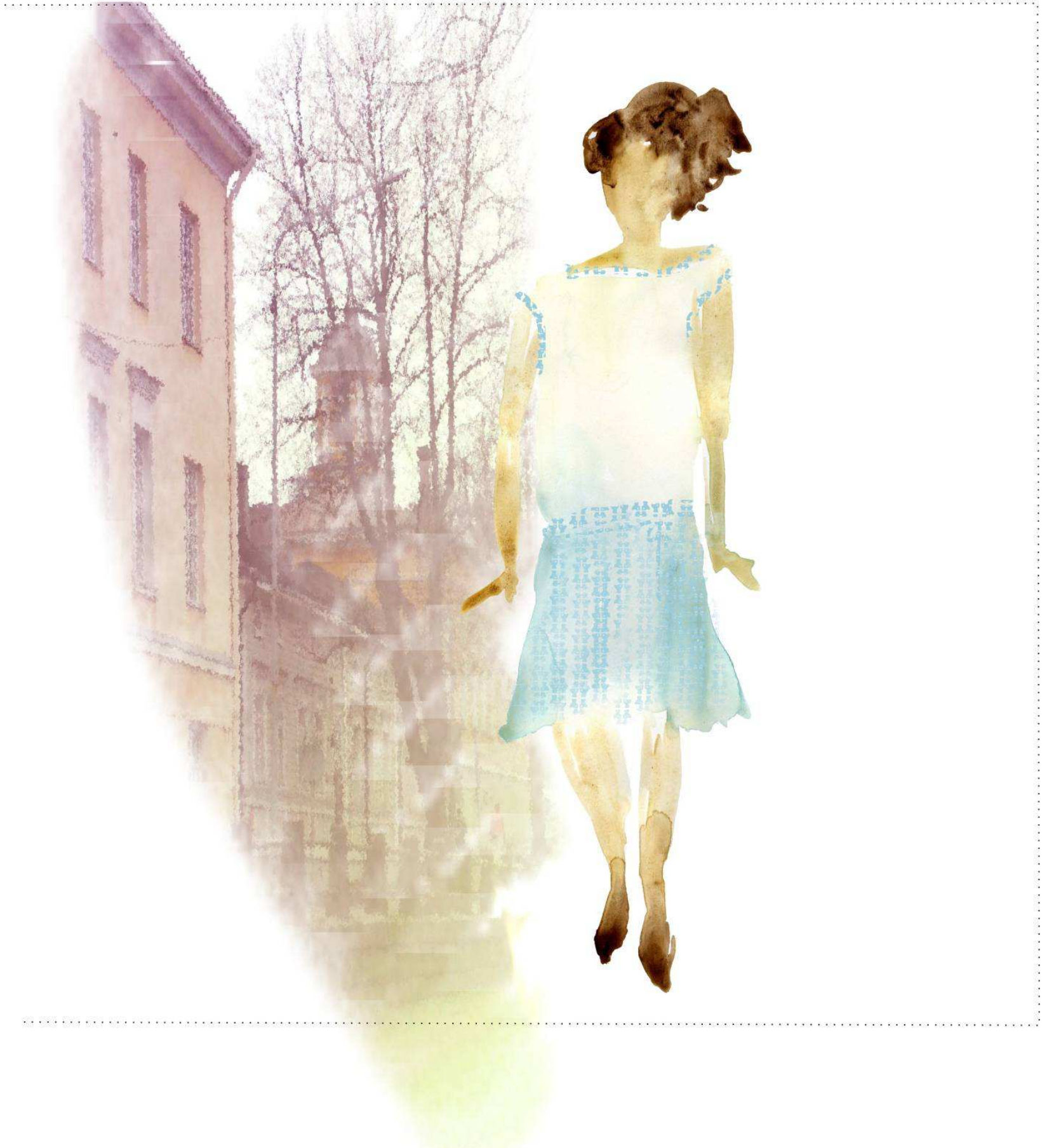
Elsi –mekko on on holkkihihainen ja venepääntiellinen väljä mekko. Sen pääntie ja hihansuut ovat huoliteltu painokuosillisella trikoolla. Mekossa on poikittainen sauma rinnan alla ja suuremmissa malleissa pieni rintamuotolaskos on piilotettu poikittaissaumaan. Leikkauksen kohdalla on painokuosillinen trikoovyö, jonka vyölenkit ovat samasta materiaalista leikatut. Mekko on polvipituinen. Mekossa on vasemmassa laidassa kiila, joka tekee aavistuksen lisää volyyymia mekkoon. Painokuosi tulee mielestäni näin paremmin esiin kuin jos mekon helma olisi vain kellotettu ja viistotettu, pienemmissä paloissa kuosi pysyy paremmin oikeassa asennossa, vaikkakin se tarkoittaa tietysti muutama lisäsaumaa. Mekkoa valmistetaan molemmista malliston kuoseista. Väljän mekon vyö solmitaan rintojen alle, malli pukee erityisesti timatti- ja päärynävaltalotyyppejä, joilla on kapea yläosa.

Edna –paidassa voidaan hyödyntää samaa kaavaa kuin Elsi- mekossa. Se on myös holkkihainen ja venepääntielinen paita, jonka kädentiet ja pääntie on huoliteltu painokuosillisella trikoolla. Helmassa paidassa on painokuosillisesta trikoosta tehty resori. Paitaa valmistetaan molemmista painokuoseista sekä luonnonvalkoisesta velourista. Paidan voi yhdistää Eeva- hameen lisäksi myös housuhameeseen. Edna- paidan hihat ovat myös avoimet holkkihihat, joten alle on hyvä pukea irtohihat tai ohut trikoinen paita. Malli on väljä, painokuosillisella trikoolla huoliteltu venepääntie toimii yksityiskohtana, joka korostaa pääntietä. Lantiolla oleva painokuosillinen trikookaitale taas korostaa lantiota, joten malli sopii hyvin esimerkiksi hoikalle, kärkikolmio-vartalotyypille, jolla ei ole leveää lantiota.

Eeva- hame on myös samasta Elsi-mekosta ideoitu jatko tuote. Hameessa on myös etukappaleen vasemmalla puolella kiila. Vyötäröltä alkavassa hameessa on kuminauha sisäpuolelle ommeltuna. Samanlainen trikoinen vyö kuin Elsi- mekossakin yhdistää sen E -lla alkaviin tuotteisiin. Hameen ja paidan yhdistelmä palvelee erimallisia vartaloita kuin mekko, mikä on mielestäni hyvä ja kaupallisesti perusteltu lisä mallistooni. Eeva- hameen voi yhdistää Edna- paidan lisäksi myös Sointu- paitaan ja velourtunikaan. Hameessa oleva leikkaus ja leikkauksen kohtaan sidottu ohut vyö, jakaa sen osiin, joten se saa leveänkin vyötärön näyttämään kapeammalta. Hame on polvipituinen, joten kapeat sääret pääsevät oikeuksiinsa hameen kanssa.

KUVA 66. Edna-paita ja Eeva-hame

Legginssit olivat pakollinen lisä mallistooni. Kevät mallisto kaipasi legginssejä, joilla tuotteiden käyttöikää voisi aikais-
taa. Painokuvioiset legginssit käyvät lähes kaikkien tuotteiden kanssa. Ne ovat pirteä lisä mallistooni.

Irtohihat jäivät mallistooni, vaikka olin aluksi ajatellut niitä lähinnä juuri puolihahaisten takkien asusteeksi. Ne toimivat myös holkkihihaisten tuotteiden kanssa. Niitä voi käyttää myös säärystiminä. Niiden tekemiseen voi käyttää leikkujätettä, ylimääräiset saumat eivät haittaa niissä ja ne voivat olla jopa erimateriaalia eri puolilta. Niissä on rullapäärmäys ”hihansuissa”.

Huivi on samoin kuin irtohihatkin jääne malliston ulkovaateosiosta. Huivi on helppo lisätuote, jolla personoida yksivärisiä tuotteita. Sitä voi myös valmistaa leikkujätteestä, ei haittaa vaikka huivin toinen pää olisi erikuosia, koska kuosit toimivat hyvin yhteen.

Pussaavat kukot- printti

Printtinä mallistossa käytän pussaavia kukkoja, jotka painetaan samoilla väreillä kuin kuositkin, vaaleanpunaisella, turkoosilla ja vaaleanharmaalla. Printtien koko riippuu tuotteesta.

4.5 Toteutus

Työni tavoitteena oli suunnitella alihankintana valmistettava mallisto. Valittava alihankkijan sairastuminen pisti minut kuitenkin tilanteeseen, jossa minun oli itse kaavoitettava ja ommeltava protomallit tuotteista. Olin päättänyt toteuttaa Elsi-mekon, Edna-paidan ja Eeva-hameen. Jokaista mallia tein kaksi kappaletta eri materiaaleista/kuoseista.

Työn laatu ei ole sitä, mitä olisin vaatinut alihankkijalta. Triko-ompelu ei ole vahvimpia puoliani, eikä minulla ollut aikaa tehdä protoja muusta materiaalista ennen ompelun aloitusta. Kaitalehuolittelu on tarkkaa työtä, jota ei pitäisi tehdä yöllä. Kaitaletta pitää venyttää hiukan, jotta se saadaan kauniisti ommeltua kaartuviin reunoihin. Kaavat paidassa ja mekossa toimivat hyvin, ovat juuri sellaiset kuin tuotekorttikuvassakin. Jatkokehittelyä voisi harkita paidan väljyyden kaventamista aavistuksen. Mekossa yläosan kappale taas voisi olla aavistuksen pidempi, jotta leikkausauma jäisi rintavalla käyttäjälläkin rintojen alle. Humppahame on ensimmäinen kokeilu hameesta, jonka mukaan kaava korjattiin turkoosiin kukko-hameeseen.

Hyvän ja luotettavan alihankkijan löytäminen on tärkeää. Aloitteleva yrittäjä joutuu varmasti etsimään ennen kuin löytää oikeat ihmiset ympärilleen.

4.5.1 Ohjeistus

Olin asettanut itselleni tavoitteeksi oppia työni aikana alihankintaan tarvittavien työkuvioiden tekemisen. Se on tärkeää, jotta suunnitelluista malleista saisi jo ensimmäisissä protoissa oikeanlaiset. Työharjoittelussani L-Fashion Groupissa olin oppinut, että on paljon helpompaa korjata suunnitelmaa, jos protot ovat mahdollisimman varhain jo oikeanlaisia, eikä aikaa mene niiden korjaamiseen suunnitelman mukaisiksi.

KUVA 67. Hyvällä säällä ompelu luistaa

4.6 Logo ja malliston nimi

Opinnäytetyöni idea oli suunnitella painokuoseja ja niistä valmistettava mallisto oman pienen yrityksen käyttöön. Yrityksen imagolle on tärkeä saada oikeanlainen logo, joka viittaa oikeisiin asioihin. Minun tapauksessani logosta pitää saada mielikuva pienestä ja idearikkaasta vaatemerkestä. Logon kehittelyyn käytän apuna jo luomaani kuvamaailmaa (KUVA 68). Nimen keksiminen ratkaisee lopullisen ilmeen. Olen päättänyt mallistoni nimeksi trick. Alun perin ajattelin nimen viittaavan kolmeen kukkopilliin, jotka esiintyvät Humppa-kuosissa sekä trikoo materiaaliin, joka on mallistoni perusmateriaali. Nimestä tekee hauskan sen miellelytymä trikkiin, temppuun tai jujuun. Englanniksi ja ruotsiksi trick on temppu tai juju. Näen nimessä myös viittausta nimeeni. Siinä on kirjaimia omista nimistäni. Kukkopillit logossa viittaavat mallistoni lähtökohtaan Lappeenrantaan.

Kokeilin erilaisia vaihtoehtoja ennen kuin lopullinen versio logosta löytyi. Käsinkirjoitettu teksti viittasi nostalgiseen vanhaan aikaan ja vaaleanpunaiset kukot kitschiin.

Työtä tehdessäni mielessäni ovat soineet vanhat iskelmät. Mallistossani onkin pilkahdus nostalgiaa, haluan sen viestivän vanhoista ajoista, keväästä ja onnellisuudesta. ”Aika entinen ei koskaan enää palaa...”

4.7 Kuvaus

Valokuvauspaikkoja tuntui olevan kerrankin tarjolla yllin kyllin, olihan Lappeenranta luonnollinen kuvauspaikka sen innoittamalle mallistolle. Kuvista halusin skandinaavisen raikkaat, joissa kuitenkin näkyisi suomalaisuus vahvasti. Pyöräilin ympäri kaupunkia etsimässä hyviä kuvauspaikkoja, joissa olisi oikeanlainen tunnelma. Ulkokuvauspaikoiksi valitsin pusupuiston kioskin, jota olin käyttänyt kuosien aiheenakin. Siellä kuvattiin toteutetuista vaateista vaaleanpunaisella painettu kaksiosainen asu. Toinen ulkokuvauspaikka oli Myllysaaren maauimala, sen sininen väri maailma sopi hyvin turkoosilla painettuun kaksiosaiseen asuun. Ravintola Kasinon yläkerrassa kuvattiin toteutetut mekot. Vaikka ne ovat samanlaisia malliltaan, muuttuu niiden luonne täysin painokuosin ja painovärien mukaan. Harmaalla painettu mekko kuvattiin rauhallisessa ja hillityssä tunnelmassa, Humppa-kuosinen mekko taas kuvattiin hilpeissä tanssitunnelmissa.

KUVA 68. Logo

KUVA 68. Myllysaaren uimalan värimaailmaa

5 Pohdinta

Tuntuu uskomattomalta, että opinnäytetyö alkaa olla ohi. Viimeisen neljän kuukauden aikana se on kuulunut arkeeni ja juhlaani. On ollut antoisaa saada keskittyä omaan suunnittelutyöhön intensiivisesti tämä aika. Luomisvaiheessa työ tuntui tulevan jopa liiaksikin iholle. Koska tämä työ on ehkä viimeinen, jossa saan ohjausta, asennoiduin kuuntelemaan ja ottamaan opiksi siitä. Olin etukäteen päättänyt kokeilla kaikkia ehdotettuja neuvoja ja unohtaa itselleni tyypillisen aikataulujen ajattelun. Olin päättänyt kokeilla kaikki polut ennen kuin teen päätöksiä. Huomaisin olevani usein umpikujassa tästä syystä. Oli vaikeaa työskennellä kolmen erilaisen ohjaajan alla. Tuntui välillä, että kadotan itseni kokeilelessani kaikkia vaihtoehtoja tietämättä enää itsekään minne suuntaan seuraavaksi edetä. Lopputulosta purkittaessani huomasin kuitenkin tehneeni omannäköiseni työn, josta on löydettävissä selkeä punainen lanka.

Painokuosit onnistuivat erittäin hyvin. Tutkielmaosassa keräämäni aineisto toimi mahtavana ideapankkina luonnostelu- ja suunnitteluvaiheessa. Parasta on, etten ole edes vielä hyödyntänyt kaikkia tutkielman teossa syntyneitä ideoitani. Olen myös iloinen, että jaksoin veivata kuoseja edestakaisin ja kehittää niitä eteenpäin. Monesti aiemmissa töissäni olen tyytynyt ensimmäiseen ideaani.

Vaatemalleissa hain mallistolle henkeä, jossa olisi jotakin tuttua, muttei mitään ilmeistä. Onnistuin mielestäni luomaan keveän sisävaatemalliston, joka on omanlaisensa pienien yksityiskohtien ansiosta. Mallistokansion esityskuvat ovat ehkä turhan epäselviä. Tavoitteeni oli tehdä utuiset esityskuvat, joihin liitän tarkkaa kuvaa painokuosista.

Kuvien luonnosmaisuus on kuitenkin ehkä turhan kaukana muotimaailman kuvituksista, eikä näin täytä tehtävänsä esittää vaatetta.

Työni viimeisen kahden viikon aikana sattui kolme katastrofia; alihankkija sairastui, islantilaisen tulivuorenpurkaus aiheutti lastenhoito-ongelmia ja raportin muokattu versio tuhoutui. Näistä mikään ei silti estä minua valmistumasta, huomaan pystyväni venymään ääritilanteissa. Ja nyt niitä siipiä kokeilemaan!

Lähteet

Lempiäinen, P. 2002. Kuvien kieli. Helsinki. Wsoy.
McNamara, A. & Snelling, P. 1995. Design and Practice for printed textiles. Oxford. Oxford University Press.

Kitshkollaasien kuvalähteet

Vara De Rey, A. 2002. Guia Hoteles & Estilo, La lista de Oro 2004. 11.
Four. 2004. Chanel four. Lontoo. Emap consumer media Ltd. 59.
Bensimon, G. 2003. Tendencias, modos y formas de gente actual. 87/2003. 37.
Cand, F & Sard, A. Tendencias, modos y formas de gente actual. 87/2003. 24
Shave, M. 2005. Make a Wish. The sunday Times, Style. 6/2005. 43.
Testino, M. 2008. Dolly mixture. Vogue Uk. 9/2008. 289.
Schweizer, D. 2009. Stiletto. 21/2009.
High life. 2006. Vogue, Russija. 12/2009. 157, & 176.
Nyt koreillaan! 2009. Gloria. 263/2009. 61.
McKinley, R. 2006. Vize magazine. 4/ 2006. Kansi.
Skogvist, F. 2006. Stuff I love. 4/ 2006. 55.
Todbits (A monthly look at the things we love). 2006. 4/ 2006. 27, 29
Lacroix. 2004. Lecturas Moda, alta costura. 15/2004. 111, 112.

Vaate- ja värikollaasien kuvalähteet

Cristaldi, P. 2009. Gap press, prêt- à- porter collections, 2010 spring& summer, Paris /London. 91 /2009. 54, 55, 134 & 135.
Cristaldi, P. 2007. Gap press, prêt- à- porter collections, 2008 spring& summer, Paris/London. 79/ 2007. 30, 31, 45 & 163.

Cristaldi, P. Sakurai, S. Okamoto, Y. & Otomo, M. 2009. Gap press, prêt- à- porter collections, 2010 spring& summer, Tokyo/Madrid/Barcelona/ Sao Paolo. 92/ 2009. 19, 28, 29, 96 & 99.

Textile View magazine. 2009. 88/2009. 59, 95, 103, 172, 214, 266 & 267.

Saimaan ammattikorkeakoulu
Kulttuuri, Lappeenranta
Muotoilun koulutusohjelma
Vaates

Tiina Pirinen

MATKAMUISTOJA JA KITSCHIÄ

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	4
2. MATKAMUISTO LAPPEENRANNASTA.....	6
2.1 Matkamuiston määritelmä	6
2.2 Nähtävyyden kopiot kotiin vietäviksi	7
2.2.1 Lappeenrantalainen nähtävyys.....	9
2.2.2 Saimaa erottaa joukosta	9
2.2.3 Lappeenrantalaisia Saimaa- tuotteita	10
2.3 Historialliset matkamuistot	11
2.3.1 Rakuunat, lappeenrantalaista historiaa	12
2.3.2 Kauskilan ristin nykymuunnos	13
2.4 Paikallista käsityötekniikka.....	14
2.4.1 Joutsenon revinnäinen.....	17
2.4.2 Revinnäisen nykymuunnos	17
2.5 Käsityöläiset, yhteisön ilo.....	18
3. KITSCH	19
3.1 Mitä kitsch tarkoittaa?	20
3.3 Kitschin ilmentymiä.....	25
3.4 Kitsch matkamuistoissa	25
3.5 Kitsch lappeenrantalaisissa matkamuistoissa	26
4. POHDINTA.....	29
LÄHTEET	32

1. JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheen valinta oli vaikeaa. Kaikki aiheet tuntuivat liian vähäisiltä tätä koko kouluajan huipennusta varten. Toisaalta kaikki aiheet tuntuivat liian kaukaisilta todellisesta elämästäni. Koulun jälkeistä työllistymistä ei tuntunut auttavan aiheista mikään ja Lappeenrannassa vaihtoehdot tuntuivat vähiltä.

Syksyllä 2009 osallistuimme Etelä-Karjalan tulevaisuusfoorumiin, jossa minut sai ajattelemaan yrittäjä Lisa Sounion puhe. Hän koetti ravistella kuulijakuntaa uudenlaisen eteläkarjalaisuuden etsimisessä, sillä tämän päivän eteläkarjalaisuus oli hänen mielestään hukassa ja uusia ideoita tarvittiin kipeästi. Ajattelin häntä kuunnellessani omia kotiseutujani ja niiden erityispiirteitä. Unohdin, että juuri minähän olen tämän päivän eteläkarjalainen, täällähän minä asun ja tästä ympäristöstä minun on työni löydettävä. En ollut tullut ajatelleeksi, että tätä seutua minun tyttäreni tulee kutsu- maan syntymäpaikakseen, niin kuin minä omaani, ja että hän on ensimmäisen polven eteläkarjalainen.

Minua oli kovasti inspiroinut Rovaniemellä toimiva Mieland-yritys. Siinä muutama Lapista kotoisin oleva vaatesuunnittelija kääntää Lapin ongelmat muuttotappioneen ja yöjunanlopettamisuhkineen voitokseen ja näyttää menestyvän hyvin (KUVA1). Lappeenranta kaipaisi mielestäni samanlaista ryhtiliikettä, nuorta nykyistä kuvaa itsestään! Tähän haasteeseen aion tarttua opinnäytetyössäni.

Top Fashioniosta ja Lappeenrannasta on tultava yhtä. Asioiden väkinäinen yhdistäminen tuntuu vitsiltä, joten päätin mennä pää edellä puuhun ja valita aiheeksenikin kitschin ja

paikallisuuden. Matkamuuistoissa tämä yhteys tuntui näkyvän luonnollisimmin. Monesti matkamuuistot tuntuvat olevan huvittavia, hieman teennäisiä esineitä, joihin koetetaan puristaa seudun erityisyys. Minua kiehtoo, miten nämä hyvän ja huonon maun rajalla toimivat esineet syntyvät. Mikä valikoituu olennaiseksi matkamuuistoksi seudusta? Kuinka paljon pelkistämistä vaatii, jotta paikallisesti tärkeä asia, esine tai toimintatapa alkaa edustaa koko seudun ominaisuutta?

Tässä työssä keskityn tarkastelemaan matkamuuistoiksi valmistettuja esineitä, jotka ovat käsi- ja taideteollisuutta. Mitkä ovat lappeenrantalaisimmat matkamuuistot? Mitä turisteille tarjotaan mukaan vietäviksi Lappeenrannasta? Ovatko ne kitschiä? Mikä tekee esineestä matkamuuiston ja mitä se kertoo alkuperästään? Tutkielmaosassa perehdyn kitschiin ja matkamuuistoon käsitteenä sekä siihen, miten ne rinnastuvat. Tarkastelen lappeenrantalaisia matkamuuistoja havainnointipäiväkirjan avulla etsien niistä kitschimäisiä piirteitä. Kierrän paikallisia matkamuuistoja myyviä liikkeitä, kuvaan tuotteita ja haastattelen tapaamiani ihmisiä.

KUVA 1. Mielandin Salla-mallisto ei pelkää näyttää todellisuutta (Mieland,

Jo matkamuiostonasta tulee mieleeni Suomi-aiheinen rihkama, roju, jota turisteille myydään lentokentältä lähtien. Olen usein miettinyt, miltä sellainen esine näyttää päästyään perille turistin kotiin. Laittakaako hän poron, jolla on Väinämöisen hattu päässä, kirjahyllyyn vai päätyykö se lasten leikkeihin? Tai miten käy tuhkaupeille, seinälautasille tai mukeille, joissa lukee Suomi-Finland. Minulle nämä esineet aiheuttavat päänsärkyä. Luulen löytäväni ison pinon samanlaista rihkamaa myös Lappeenranta-aiheisena, päänsärkyyn on kai varauduttava.

Toivon näkeväni myös paljon hienoa käsityötä, joka hyödyntää hienovaraisesti paikallisuutta. Oma lähtökohtani työhön on koettaa unohtaa hienovaraisuus ja porskutella saappaat jalassa keskelle rihkamaa ja kitschiä, kääntäen se camp- henkiseksi tyylikkyydeksi.

Näin työtä aloitellessa minulla on positiivinen mieli. Maa- ja -vesiteiden risteyskohtana olevalla Lappeenrannalla on mielenkiintoinen historia. Se polveilee Kauskilan esihistoriallisista asujaimistoista, viipurilaisten tärkeästä markkina- paikasta aina suomalaiseen sotaväkeen; Rakuunoihin. Lappeenranta on koko olemassaolonsa taiteillut idän ja lännen välissä, se on linnoituskaupunki, jonka linnoitusta ovat hallinneet niin ruotsalaiset kuin venäläisetkin. Lappeenrantaan liittyvät myös Karjalankannaksen evakot ja nykypäivän venäläiset turistit, joita Saimaan rannalla sijaitseva kaupunki houkuttelee toiseksi eniten Suomessa. Löydän työlleni varmasti paljon aineistoa näin erityislaatuisesta kaupungista, jossa kuvia ja tarinoita tuntuu olevan joka puolella.

KUVAT 2 & 3. Kati Kovacsin näkemys unkarilaisista erityisyyksistä (Kovacs 1994, 39)

2. MATKAMUISTO LAPPEENRANNASTA

Laulussa "Sininen ja valkoinen" mietitään, mitä voisi kertoa omasta synnyinseudusta kysyjille. Olen joutunut miettimään sitä usein itsekin asuttuani niin kauan poissa omalta synnyinseudultani. Tässä työssä selvitan nykyisen asuinpaikkani Lappeenrannan erityisyyksiä. Millaisen matkamuioston otan mukaan Lappeenrannasta, jos täältä joskus lähden. Millaisia paikallisia matkamuiстоja on tarjolla mukaan otettaviksi? Mitä ne kertovat *kysyjille*?

2.1 Matkamuioston määritelmä

Matkamuisto määritellään matkalta hankituksi esineeksi, jonka yksi funktio on palauttaa omistajalle muistoja alkuperästä (Madetoja 1993). Matkamuiстоja voivat olla monenlaiset esineet, ne voivat olla tuliaisina tuotuja, itse matkalta hankittuja tai matkalla löydettyjä esineitä. Tässä työssä keskitytään matkamuiστοksi valmistettuihin esineisiin ja tekstiileihin. Niitä voivat olla paikalliseen nähtävyyteen liittyvät matkamuiστοt, paikkakunnan historiasta kertovat, paikallisella käsityötekniikalla toteutetut tai vain paikallisten ihmisten tekemät. Monien kansojen imago muun maailman silmissä muodostuu matkamuiστοihin kopioitujen taideesineiden ja käsitöiden pohjalta. Ne kertovat kansan olemassaolosta ja erityisyydestä. Kaupallisuus matkamuiστοissa tekee niistä aina stereotyyppisiä kyseisestä alueesta. Usein matkamuiστοjen aihe esittää alueen positiivisia puolia. Joskus taloudellinen motiivi ylittää esteettiset standardit, tuotteiden symbolinen arvo laskee ja tuote vahvistaa ainoastaan ostajan populaareja käsityksiä alueesta ja näistä tuotteista tulee ns. etnokitschiä (Madetoja 1993, 82).

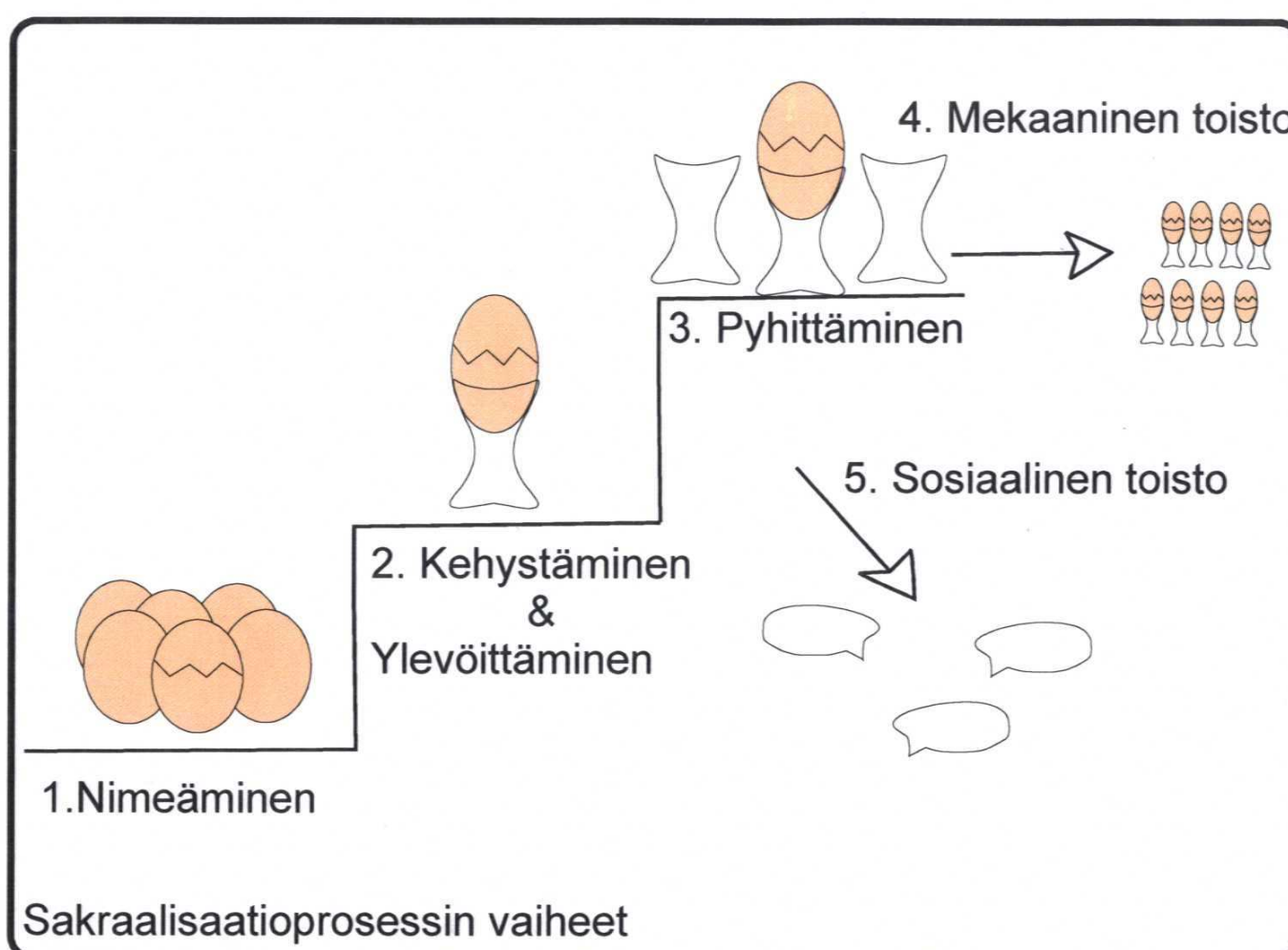

KUVA 4. Suomiaiheista rihkamaa (Pirinen 2010)

2.2 Nähtävyyden kopiot kotiin vietäviksi

Paikallinen nähtävyys nostaa paikkakunnan sosiaalista arvoa, se tekee paikkakunnasta erityisen. Matkamuiistoesineet syntyvät usein johonkin voimassa olevaan nähtävyyteen liittyen (Madetoja 1993, 74). Miksi Louvre-museossa katsojajamassa piirittää juuri Mona Lisa-maalauksen? Mikä tekee juuri siitä pienestä taulusta nähtävyyden. Yksimielisyys johtuu Dean MacCannellin mukaan nähtävyyden sakralisaatioprosessista, sight sacralization (KUVA 5). Siinä kohde erotetaan toisista samanlaisista (naming phase), todetaan sen aitous, kehystetään ja ylevöitetään (framing and elevation) ja avataan yleisölle. Seuraava vaihe on itse

kohteen esittelypaikan eriyttäminen muista samanlaisista paikoista, jota vaihetta kutsutaan pyhittämiseksi (enshrinement). Siitä seuraa kohteen mekaaninen toisto (mechanical reproduction): kohteesta tehdään kopioita. Nyt turisteille on löytynyt suunta, tarve nähdä aito kohde kopioiden sijaan. Viimeinen vaihe sakralisaatiossa on kohteen sosiaalinen toisto (social reproduction), kun kohde alkaa elää elämäänsä myös jossakin toisaalla. (MacCannell 1999, 43.)

KUVA 5. Kaavio sakralisaatioprosessista (Pirinen 2010)

KUVA 6. Saimaannorppa, sisävesien nisäkäs

KUVA 7. Saimaalle ominaista saaristomaisemaa (Itä-Savo 2010)

KUVA 8. Hörylaiva Riistavesi Saimaan tyynellä selällä (Ympäristöministeriö 2001)

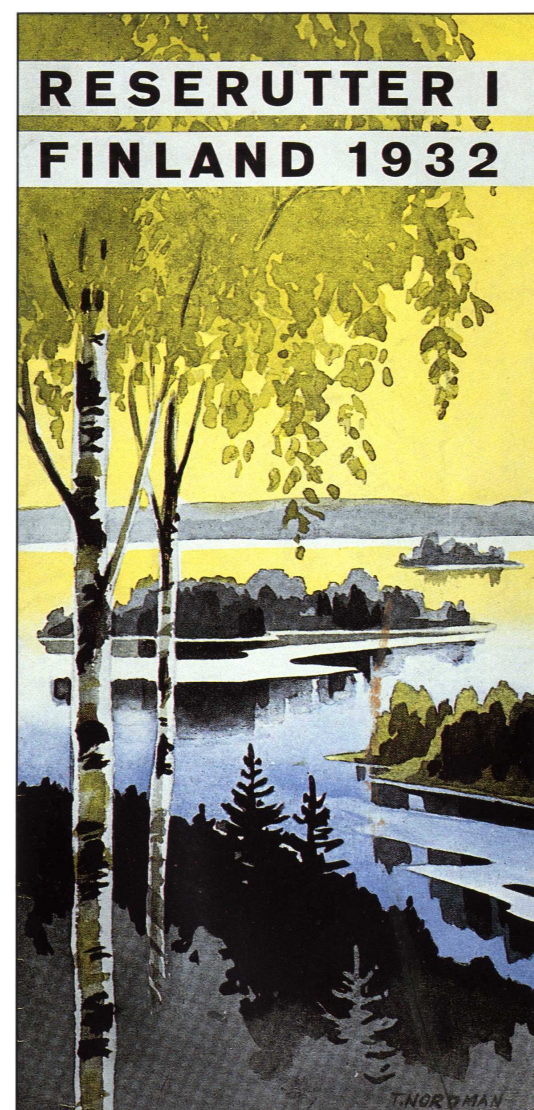
KUVA 9. Tämän päivän matkailua Saimaalla (Etelä-Karjalan matkailu Oy 2010)

2.2.1 Lappeenrantalainen nähtävyys

Mietin, mikä lappeenrantalainen nähtävyys täyttäisi sakralisaatioprosessin kuvaamat vaiheet. Aluksi tuntuu, ettei löydy mitään erityistä, kunnes huomaan vastauksen suorastaan ympäröivän minua. Sehän on tietysti Saimaa (KUVA 7.) Tulevaisuusfoorumin lopussa tehdyssä yhteenvedossaakaan ei löytynyt mitään muuta ratkaisua Etelä-Karjalan tulevaisuudelle kuin Saimaan parempi hyödyntäminen (Etelä-Karjalan tulevaisuusfoorumi 23.10.2009).

Saimaa on erotettu muista samanlaisista järviolueista. Yksi sen erityisyyksistä on uhanalainen saimaannorppa (KUVA 6.) Erik Bruunin saimaannorpasta piirtämää kuvaa käyttää Suomen luonnonsuojeluliitto logossaan (Bruun 2010). Se korostaa Saimaan erityispiirrettä. Matkailun historia Suomessa kiertyy Saimaan ympärille. Kylpylämatkailusta oli tullut suosittua 1800-luvun herrasväen keskuudessa. Lappeenrannan kylpylaitos menestyi erityisen hyvin sen hyvän sijainnin vuoksi. Saimaa oli jo tuolloin tunnettu matkailunähtävyys. Saimaan vesistöissä kulki tärkeä matkailureitti, jota mainostettiin ”leppeillä sisävesillä” (KUVA 8). Höyrylaivoissa oli järjestetty täysihoito, joten matkailija saattoi varautua matkalukemisilla ja vain nauttia kiireettömästä lomatunnelmasta. (Markkanen 1991, 139-149.) Parantunut elintaso ja kesälomalaki vuodelta 1939 mahdollistivat matkailun myös työväestölle. Herrasväen tutuksi tekemät seudut saivat näin uuden käyttäjäkunnan. (Linnanahde 1987, 51.)

Nykyään Saimaata mainostetaan luontomatkailukohteena. Sille ominaisia vesistömaiseman vaihtelevia näkymiä kuvaillaan tarkasti matkailumainoksissa. (Saimaan matkailu 2007).

KUVA 10. Matkailumainos vuodelta 1932 (Markkanen 1991, 147)

2.2.2 Saimaa erottaa joukosta

Saimaan nostalgiseltakin kalskahtavaa nimeä käytetään useiden tuotteiden yhteydessä. On Lessons- hattumerkki, joka on tuonut markkinoille vanhan merikarhun lakin nyky-
muunnoksen nimeltä Saimaa. (Valta, 2010.)

On Polkka Jam- vaatemerkki, joka tekee mallistoa nimellä From Saimaa to South Sea. (Polkka Jamin blogi, 2010.) Nämä tuotteet saavat uudenlaista sisältöä, koska niistä löytyy Saimaa viittaus. Saimaa luo nostalgisen kuvan tervahöyryistä ja kauniista sisävesisaaristosta. Se viestii kiireet-
tömyydestä ja puhtaasta ilmasta ja vedestä (Pekonen 1991,135). Onhan vielä Juha Vainion laulukin "Vanhoja poikia viiksekkäitä", joka kertoo saimaalaisista tunnelmista.

KUVA 12. Lessons-hattumerkki on valinnut hatulleen nimeksi Saimaan (Valta 2010)

KUVA 11. From Saimaa to South Sea-
mallisto on raikas ja nuorekas (Polkka
Jam 2010)

2.2.3 Lappeenrantalaisia Saimaa- tuotteita

Havaintoja tehdessäni tutustuin Eveliina Kivisen Plop-koruihin (KUVA 14). Niissä Saimaan rannalta kerätyt kivet on pujotettu hopeisiin lenkkeihin. Ne ovat ihania matkamuistoja. Aidot Saimaan aalloissa pyöristyneet kivet tekevät niistä todellisempia kuin kaupasta hankitut ihmisen käsin sorvaamat kivet. Eveliina Kivisen toinen Saimaa-aiheinen korusarja on hopeasta valmistettu Dandelion-korumallisto (KUVA 13). Sen hopeiset riipukset, korvakorut ja rintakorut on kiinnitetty Saimaan merikartalle.

Tarja Lehtisen saimaannorppa-saippua on samalla sekä kaunis historiaa henkivä taideteos että käyttöesine (KUVA 15). Siinä kirkkaan saippuamassan sisältä kuultaa kivinen norppa. Sen voisi kuvitella olevan jääkimpale, jonka sisästä paljastuu norpan fossiili.

KUVA 13. Dandelion-korusarjan pakkauksen osa on Saimaan merikartan pala (Pirinen 2010)

KUVA 14. Plop-koruissa keikkuvat Saimaan pyöristämät kivet (Pirinen 2010)

KUVA 15. Tarja Lehtinen on upottanut norppansa saippuamassan sisään (Pirinen 2010)

2.3 Historialliset matkamuiستot

Historiallisten esineiden kopiot ovat yksi matkamuiستojen aihe. Hautalöydöksistä tehdyt uusesineet, historiallisten rakennusten kopiot sekä vanhojen käyttöesineiden kopiot muistuttavat nähdyistä paikoista. Matkamuiستojen tarve elvyttää vanhoja jopa kuolleita taitoja, säilyttää niitä ja valmistaa niistä uustuotantoa. Uustuotannoksi sanotaan tuotteiden uudelleen tuottamista niin, että ne muistuttavat olennaisesti originaalia, vaikka olisi tehty eri materiaalista. (Madetoja 1993, 77.)

Matkoilta tuotuja perinteisiä taide-esineitä ja käsitöitä voidaan pitää statusesineinä esillä kotona, jolloin esine viittaa johonkin, historiallisesti todennettuun aitoon esineeseen (Madetoja 1993, 83). Venäjältä palaavista matkailijoista usealla on mukanaan kopio hienosti koristelluista tsaarin ajan Fabergè-munista. Matkamuiستo muistuttaa hienosta matkasta, mutta toimii myös statussymbolina (Pesonen, 2010).

KUVA 16. Fabergè-munat ovat koristeellisia matkamuiستoja (Pesonen 2003)

Aitojen historiallisten esineiden ostajan tulee olla tarkkana, sillä useissa maissa on säädetty laki, ettei vanhoja kulttuuri- ja taide-esineitä saa viedä pois maasta. Myös esineen autenttisuuden todentaminen voi olla hankalaa, sillä antiikki-

matkamuiستoja väärennetään (Madetoja 1993, 77). Taideteolliset kopiot ovatkin hyvä vaihtoehto aidoille esineille. Ne pystyvät välittämään saman viestin kuin aitokin esine suo-jellen alkuperäisiä teoksia tuholta (Madetoja 1993, 92). Samalla ne kertovat perinteisten tekniikoiden säilymisestä nykyisyyteen. Turistille tärkeää on pystyä vielä kotona selittämään ostamansa tuotteen viesti (Madetoja 1993, 85).

2.3.1 Rakuunat, lappeenrantalaista historiaa

Suomen rakuunarykmentti perustettiin 1889 Lappeenrantaan. Se oli suomalaista sotaväkeä, jonka tehtävänä oli hoitaa Suomen puolustusta. Rakuunat olivat arvostettuja ja kunnioitettuja yhteiskunnan jäseniä. Rakuunarykmentin saaminen oli tärkeä etappi Lappeenrannan kaupungin kehittämisessä. (Puntanen 2005, 445.)

KUVA 17. Rakuunaratsukko (Hämäläinen, A. 1998. 146)

Rakuuna-asusteet ovat Taito Etelä-Karjalakaupan omaa mallistoa. Tuotteet hyödyntävät mielikuvaa Lappeenrannan rakuunaratsukoista. Ne ovat harmaaruskeita villaisia säärystimä, ranteenlämmittimiä, pipoja ja kaulaliinoja. Yksinkertaisissa asusteissa on nahkainen merkki, jossa on malliston nimi. Ne viestivät vanhaa tunnelmaa, ne tuovat mieleen ukkien villasukat, konstailemattomat, paksut ja lämpimät. Tuotelapusta voi lukea lyhyen säkeen Rakuunapoikain marssilaulua *"rakuunoita ollaan, hevosella tullaan, kannukset saappaissa helisee"*.

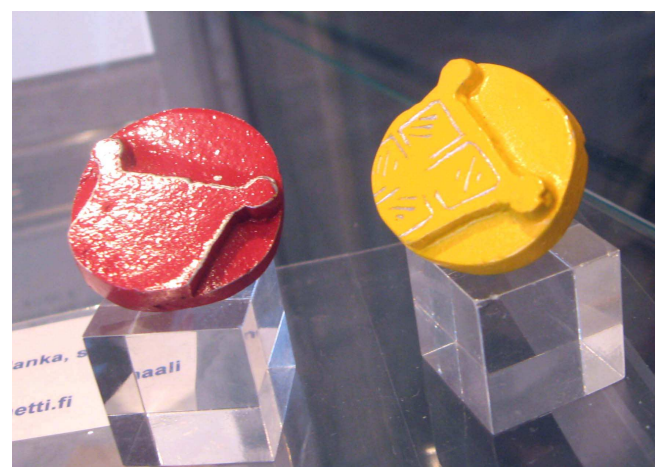
KUVAT 18 & 19. Rakuuna- asusteita Taito Etelä-Karjalan myymälässä
(Pirinen, T. 2010)

2.3.2 Kauskilan ristin nykymuunnos

Toinen Lappeenrannan historiaa hyödyntävä tuote on opiskelijakollegani Marika Jalkasen Kauskilan rististä tekemä nykymuunnos, Kauskilan nalle (KUVA 21). Sitä myydään Lappeenrannan taidemuseon kaupassa. Lappeenrannan Kauskilan Kappelimäen kalmiston kaivauksissa löydettiin 1950-luvulla bysanttilainen, 1200-luvulta peräisin oleva ristiriipus. Se kertoo kristinuskon vaikuttaneen jo 1200-luvulla Karjalassa ja sen uskotaan olevan karjalaista käsityötä. Kalevala-koru on tehnyt siitä oman kopionsa, mutta on lopettanut korun valmistuksen. Lappeenrantalainen liikkeenharjoittaja Heikki Suninen, on teettänyt siitä erän myytäväksi omassa liikkeessään Lappeenrannassa (Leskinen 2003). Jalkanen on tehnyt rististä oman versionsa. Hän on päivittänyt Kauskilan ristin tähän päivään; koru on hauska ja värikäs. Sen avulla historiallinen aihe löytäne uutta käyttäjäkuntaa.

KUVA 20. Kauskilan ristin perinteinen versio (Pirinen 2010)

KUVA 21. Marika Jalkasen moderni muunnos Kauskilan rististä (Pirinen 2010)

2.4 Paikallista käsityötekniikkaa

Alueellisten identiteettien eroista Suomessa kertoo kansanpukujen kirjo. Hatut, hunnut, liivit, ja hamekankaiden kuosit erottivat maan eri kolkista kotoisin olevat ihmiset (Kopisto & Sihvo 1996). Alueellisten tekniikoiden vaaliminen nostaa kulttuurista identiteettiä. Se saa oman alueen tuntumaan erityiseltä. Siitä tulee kansantaidetta, jolla vaalitaan paikallisten käsityötapojen perinnettä (Madetoja 1993, 83). Tuotteen materiaalista, koristelusta, muotoilusta, käyttötavoista ja valmistustekniikasta ilmenevät tuotteen paikallisuus ja kansallisuus, tuotteen perinne (Luutonen 1997, 27). Lappilaiset esineet ovat tunnetusti visakoivusta veistettyjä puukkoja, poron luusta tehtyjä kaulakoruja sekä porontaljaisia hahmoja. Niille tunnusomaiset kuviot ovat sahalaitaiset ja alkukantaiset noitarumpu-kuviot. Ne erottuvat helposti muista suomalaisista tuotteista (KUVA 22).

On erotettavissa kaksi tapaa vaalia paikallista käsityöperinnettä. On tuotteita, joita käytetään oman yhteisön sisällä, joiden tarkoitus on vaalia yhteisön etnistä identiteettiä, opettaa sosiaalista rakennetta ja tärkeitä arvoja yhteisön jäsenille (Madetoja 1993, 83). Esimerkkinä tästä voisi olla suomalaiset käsinkudotut villasukat. Niistä on hankala jalostaa menestyvää matkamuistoa sellaisenaan, mutta ne toimivat identiteetin vaalijoina, ne kantavat mukanaan sosiaalisia arvoja ja perinteitä

Toisenlaiset perinteitä vaalivat tuotteet ovat ulkopuoliselle maailmalle tehdyt tuotteet, jotka on jalostettu perinteisistä tekniikoista kaupallisiin tarkoituksiin. Ne ovat tärkeitä määritellään kulttuurin ominaispiirteitä (Madetoja 1993, 83).

Folklorismiksi sanotaan ilmiötä, jossa alueen etnisiä piirteitä käytetään kaupallisesti hyväksi. Se liittyy olennaisesti myös matkamuistoteollisuuteen (Madetoja 1993, 84). Norjalaiset taisivat onnistua markkinoimaan perinteisen villapaitansa haluttavaksi matkamuistoksi, jota voi ylpeänä kantaa missä päin kylmää maailmaa vain.

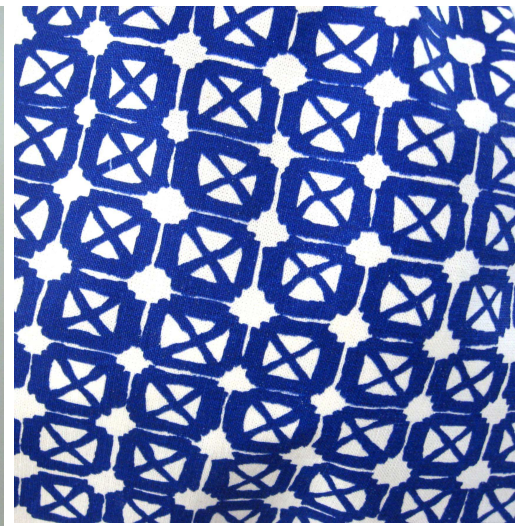
KUVA 22. Kukkopillien kerrotaan olevan lähöisin Kyyrölän kylästä, Karjalan kannakselta (Pirinen 2010)

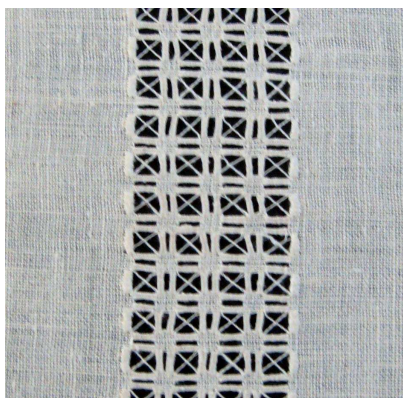
KUVA 23. Lappilaisia koruja (Kangasniemi 2010)

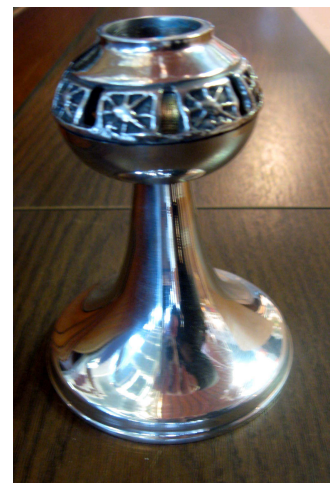
KUVA 24. Joutsenon Puku
(Pursiainen 1982, 51)

KUVAT 26 & 27. Joutsenon
revinnäinen painettuna (Pi-
rinen 2010)

KUVA 25. Joutsenolainen
revinnäisliina (Pirinen
2010)

KUVAT 28 & 29. Pentti Sarpanevan revin-
näiskuvioitut pöytähopeat (Pirinen 2010)

2.4.1 Joutsenon revinnäinen

Tyypillinen esimerkki paikallisen käsityötekniikasta on Joutsenon revinnäinen. Se on kirjontatekniikka, jolla on perinteisesti koristeltu Joutsenon naisen kansallispuvun esiliinan helma (KUVA 24). Sitä esiintyy myös erilaisina muunnoksina huivien reunakoristeissa, vanhoissa karjalaisissa kapiotekstiileissä sekä lakanoiden helmoissa ns. hurstisten rannoissa.

Se on esimerkki elävästä käsityötraditiosta, jolla on vielä tänä päivänä vahva asema Joutsenon seudulla. Sen teko on kuulunut paikallisesti 7. luokan tekstiilityön opetussuunnitelmaan jo vuodesta 1955 (Lakkala, 2010). Tänä päivänä koulun käsityöntunnilla tekemiään revinnäisliinojaan voivat lapsenlapset vertailla jo mummojensa koulussa tehtyihin liinoin (KUVA 25).

Joutsenon revinnäiset edustavat juuri oman yhteisön sisällä merkittäviä tuotteita. Se ei asiaan perehtymättömälle kerro edustamastaan paikasta, mutta paikallisesti sillä on oma arvonsa. Jotta revinnäinen saavuttaisi ulkopuolisten suosion, se vaatisi luultavasti pelkistämistä. Siitä tulisi pystyä löytämään ns. karjalaisille käsityöille tunnusomaiset piirteet helposti, jotka kuka tahansa kadunmies ymmärtäisi.

Joutsenon Saikupuodissa myydään Taito Etelä-Karjalan tekemiä rieskapusseja, huiveja sekä leivontaliinoja, joihin oli painettu marininsinisellä revinnäiskuviota (KUVAT 26 & 27). Sinisellä tehdään revinnäinen perinteisesti Joutsenon pukuunkin. Viehättävät sini-valkoiset tuotteet ovat hyvin suomalaisen näköisiä, raikkaita ja reippaita kuin juuri pakkasesta sisälle hiihtomajaan lämpimään astuneet lapset. Revinnäiskuvio nousee näissä tuotteissa edustamaan suomalaisuutta. Joutsenolaiset sekä käsityöihmiset tunnistavat kuvion alkuperän, muille se edustaa vain kuviota, jonka alkupeirää voi vain aavistella. Taito Etelä-Karjala on onnistunut pelkistämään kuvion tekniikkaa vaihtamalla; tuote alkaa elää uudessa muodossa.

2.4.2 Revinnäisen nykymuunnos

Kaikkialla olen kuullut puhuttavan maljakoista sekä koruista, joita on tehty revinnäiskuviolla. Viimein löydän huhuille jotain perää. Joutsenon Kulta-Ajassa ystävällinen myyjä esittelee minulle korutaiteilija Pentti Sarpanevan pitsikuvio-maljakoita sekä kuvia sormuksista, solmioneuloista, korvakoruista, riipuksista ja maljakoista, joissa tuttu revinnäiskuvio toistuu (KUVAT 28 & 29). Sarpaneva ei itse ole koskaan myöntänyt Joutsenon revinnäisen ja mallistonsa yhteyttä, vaikka se on ilmiselvää. Ehkä siihen liittyy jotain 1960-lukulaista ihanteiden kaatoa, jota en tämän päivän ihmisenä enää ymmärrä. Tuotteita valmistaa Turun Hopea ja merkin omistaa Kultakeskus. Valmistus on jo lopetettu, mutta joitakin tuotteita sentään vielä löytyy.

2.5 Käsityöläiset, yhteisön ilo

Mikäpä ihanampaa kuin lähteä vieraassa kaupungissa käsityömarkkinoille. Siellä myytävät tuotteet kertovat paikallisista erityispiirteistä, tavoista, historiasta sekä kauneuskäsityksestä. Erityisen hienoa on, jos pääsee näkemään kuteen pujottelua ja kuulemaan sepän vasaran kilkatusta. Käsityöläiset tekevät kaupungista pehmeämmän ja luonnonläheisemmän. He kertovat ikaikaisista perinteistä ja tavoista.

Käsityöllä tarkoitetaan valmistusprosessia, jossa käsin tai apuvälineitä käyttäen valmistetaan tuotteita tai palveluja. Käsillä tekeminen tekee tuotteesta kiehtovan, uniikin, erilaisen ja persoonallisen. Sen arvo on paikallisessa valmistuksessa ja ympäristömyönteisyydessä (Ruohomäki 2000, 74).

Käsityöläisen vapaus ja korkea ammattitaito ovat arvostettuja asioita. Käsityötuotteet vaikuttavat mielenkiintoisilta vaihtoehdoilta aikana, jolloin globalisaatio on siirtänyt tuotteiden valmistuksen epäinhimillisiin oloihin (Klein 2000). Työpaikkojen katoaminen maasta saa yhä useamman miettimään itsensä työllistämistä omin käsin valmistettujen tuotteiden parissa (Svinhuvud 1997, 11).

Käsin tekeminen, luonnonmukaisuus, perinteet ja korkea ammattitaito on perinteisesti yhdistetty käsityörittäjyyteen. Käsityön arvo on niin suuri, että sitä jopa jäljitellään teollisuudessa. Koneilla tehdyt työt viimeistellään käsin, jotta saataisiin aikaan vaikutelma käsityöstä tai pienteollisuudesta. (Madetoja 1993, 84; Hautamäki 2000, 7.)

Käsityöläisillä on erityinen asema yhteiskunnassa; he tuovat tuulahduksen menneisyydestä, pitävät yllä yhteisön kiinnekohtaa omaan historiaansa. Näin he tuovat merkittävää sisältöä alueelle, jossa toimivat. Käsityötaito säilyttää alueelle ominaisia vanhoja esineitä, rakennustapoja ja tekstiilejä. Se on myös perusedellytys näiden kunnossa pitämiselle. (Ruohomäki 2000, 75- 81.)

Turismi ja käsityörittäjyys elävät symbioosissa, kumpikin tarvitsevat toisiaan. Etniseksi turistityypiksi sanotaan turista, jonka matkamuiستot ovat paikallisten käsityöläisten tekemiä. (Madetoja 1993, 81.)

Käsityö on muuttunut nyky-yhteiskunnassa mielenkiinnon kohteeksi. Turisteille järjestetyt tutustumiset paikallisiin työpajoihin ovat suosittuja. Käsityöpajaan tutustumisesta voi tulla elämys, jossa turisti pääsee itse osallistumaan, valmistamaan itse oman matkamuiستonsa. (Madetoja 1993, 90; Ruohomäki 2000, 74.)

3. KITSCH

Hyvä maku monesti on nähty pohjoismaalaisena pelkistykseenä ja sulavalinjaisuutena. Koristeiden on perinteisesti pelätty piilottavan esineiden puutteita muuttaen ne kaupalliseksi kitschiksi. (Vihma 2002, 32.)

Puolityhjät huoneet pelkistettyine huonekaluineen alkavat pidemmän päälle kuitenkin kyllästyttää; tyhjät pinnat kaipaavat personointia. Hyvä maku tarvitsee ripauksen huo-noa makua rinnalleen erottautuakseen. Kitsch saa oikeuksensa oikeassa seurassa. Pieni kultainen eläinhahmo muuttuu valkeassa design-huonekalukodissa olennaiseksi personoijaksi. Markkinapöydällä lukuisten samanlaisten joukossa sen arvon ymmärtää vain, jos osaa kuvitella sille oikean ympäristön.

KUVA 31. Gin&Tonicin hauska käkikello (The Sydney Morning Herald 2010)

KUVA 32. Philip Starckin puutarhatontun innoittama pöytä (The Syd-

KUVA 33. Hempeät värit vetoavat erityisesti lapsiin (Polyvore 2010)

KUVA 34. Jeff Koonsin näkemys Michael Jacksonista (Koons 2010)

3.1 Mitä kitsch tarkoittaa?

Kitsch, sketsch, etwas verkitschen, kitschen, curs, poshlust, camelot, schlock, smaltz

Kitschin määrittely on hankala tehtävä. Termi kitsch on peräisin Matei Calinescun mukaan 1860-luvun muncheniläisiltä taidekauppailta ja maalareilta; alun perin se tarkoitti "taiteellista sontaa". Etymologit käyvät yhä kädenvääntöä termin tarkasta alkuperästä. Kitschin sanotaan olevan luonnosmaista, kaavamaista, halpaa, taiteellista roskaa. Kitsch ei ole kuitenkaan synonyymi huonolle taiteelle. Kitsch on eri asia kuin epäonnistunut. Kitschin huonosta maineesta huolimatta se vetoaa ihmisiin. Se miellyttää ehkä juuri helppoutensa ansiosta. Sen ymmärtäminen onnistuu kaikilta. Erityisesti kitsch vetoaa lapsiin (Kuva 33). Se on erityisen mielenkiintoista juuri kahtalaisen luonteensa vuoksi; se vetoaa esteettisesti ihmisiin, mutta sen sanotaan kuitenkin olevan esteettisesti vajavaista. Taideteoriassa kiistellään esteettisen kokemuksen ja taiteen suhteesta; onko taiteen arvo sen tuottamassa esteettisessä kokemuksessa. (Kulka 1994, 20; Shusterman 1997, 49.)

Kitsch liikkuu tässä rajapinnassa. Se tuottaa esteettistä mielihyvää erillään taiteen maailmasta. Toisin kuin taide, kitsch ei rikastuta kuvatusta kohteesta saamiamme miellelyhtymiä; kitsch ainoastaan muistuttaa jo olemassa olevista miellelyhtymistä. Se ei kerro tekijän mielteitä kohteesta tai koeta löytää uutta selitystä aiheelle. (Kulka 1993, 252.) Se pelaa varman päälle stereotyyppioilla, muistuttaen jo tiedetyisiä asioista.

3.2 Mikä on kitschiä?

Aiheet, kuten kissanpennut, surulliset klovnit ja kauriit metsäaukiolla ovat haastavia esittää ilman, että niistä tulisi kitschiä (Ryynänen 2008, 47). Kitschille ominaisille aiheille yhteistä on tunnelatautuneisuus. Ne vetoavat stereotyyppisillä tunteilla, jotka synnyttävät valmiin, opitun reaktion. Jotta teoksesta tulee kitschiä, on tiettyjen ehtojen täytyttävä. Näihin ehtoihin voidaan lukea, kauneus, nätteys, sievyys ja tunnelatautuneisuus (Kulka 1993, 244). Kitschissä tärkeää on aiheiden käsittelyn pehmeys. Siinä ei voi olla mitään häiritsevää tai uhkaavaa. Sen luotaamien tunteiden tulee olla yleispäteviä, tunteita, jotka tietää "tuntevansa oikein" toisin sanoen samoin kuin kaikki muutkin kuvaa katsovat ihmiset. Kitsch pysyttelee totutuilla, helposti seurattavilla poluilla (Kulka 1993, 245).

Sentimentalisuus käsitetään yleisesti vain tyttöjen luonteenpiirteeksi. Kitsch liitetään usein tyttöyteen ja ns. ylisöpöyteen. Sitä on pidetty pikkutyttömäisyytenä tai kotirouvien kulttuuriharrasteluna; näin siitä on ollut helppo sanoutua irti ja liittoutua yksin "vanhan, hyvän maun" kanssa. (Ryynänen 2008, 46.)

KUVA 35.
Bambeja
(The Sydney Morning Herald
2010)

KUVA 37. Karl Friedrich Schinkelin
maalauk Kallioportti (1818) on tyypil-
listä romantismia (Eco 2008, 310)

KUVA 36. Vaaleanpunaista ja sydämiä (Käsi- ja taideteollisuusliitto
Ry 2010)

Materiaaleista posliinissa on vahva kitschin leima. Erityisesti vaaleanpunainen väri ja posliini tahtovat muuttaa teoksen tahtomattaankin kitschiksi (Ryynänen 2008, 50).

Romantismin sanotaan olevan kitschin esiäiti. Sen aihe-
maailmoissa ja tekniikoissa on kitschille ominaisia piirteitä (Kulka 1994, 16). Romanttiseen kauneuskäsitykseen liitetään sen tarve ilmaista mielentilaa. Kauneus ja kaipaus ovat romanttista tyyliä edustavien maalausten tunnuspiirteet (Eco 2004, 299). Luonto esiintyy romanttisen tyylin teoksissa mystisenä, hämäränä ja muodottomana (Eco 2004, 312). Jyhkeissä romanttisen tyylin luontokuvissa luonnon voimaa suurennellaan tarpeen mukaan, rantaan lyövät aallot ovat hiukan suurempia, auringonlasku hieman vaaleanpunaisempi ja öinen melankolia hieman tuskallisempi. Modernismin ja postmodernismin kaudella romanttinen kauneusihanne kääntyi kitschiksi (Eco 2004, 299). Aiheen, kuvaustavan sekä materiaalin yhteys olivat erkaantuneet niin kauas realistisista lähtökohdista, että niiden välittämä viesti muuttui.

Pastellisävyt auringonlaskussa saavat monet ihastelemaan, mutta toistettuna postikortissa tunnelma väljähtyy ja muuttuu helposti kitschiksi. Jotta kitschiin olennaisesti kuuluva tunnelataus välittyisi parhaiten, on kuvan oltava luonnollisesti maalattu. Kitsch-aiheiset kuvat eivät kuitenkaan ole realistisia; niissä on korostettuja kohtia tunnelatauksen varmistamiseksi (Kulka 1993, 245).

Klovnin silmistä saattavat valuvat massiiviset kyneleet, joissa valo kimmelehtii sateenkaaren väreissä. Kitsch ei kuitenkaan esittele uusia tyyliä. Se toimii opituilla kuvaamisen keinoilla varoen hermostuttamasta katsojaa. Se alkaa käyttää uudistuksia vasta, kun niistä on tullut yleisesti hyväksytyjä tapoja toimia (Kulka 1993, 248). Näin kävi esimerkiksi impressionistiselle taidesuuntaukselle; alun halveksittu tapa maalata on vakiintunut jo kitschin perustyyliksi.

KUVA 38. Tiffanylasituotteiden vai-
kutis näkyy tässä käsilaussa
(Museumize 2010)

KUVA 39. Kirstin Dunst Marie Antoinettena Sofia Coppolan elokuvassa (Active history -sivusto. 2010)

KUVAT 40 & 41. Jaime Hayonin keinutuoleja (Hayon Studio 2010)

KUVAT 42 & 43. Jeff Koonsin taidetta (Koons 2010)

3.3 Kitschin ilmentymiä

Sofie Coppolan Marie Antoinette -elokuva toi mukanaan orastavan romanttisen luonnonkaipuun (KUVA 39). Paimenaiheet ja luonnonläheinen maalaiselämä kiehtovat tämän päivän trendinikkareita. Luontoaiheet muuttuvat herkästi kitschiksi, mitä kauempana luonnosta niiden ihannoija on (Lindroos 2009, 86).

Yksi tämän päivän tyylin uudistajista on espanjalainen muotoilija Jaime Hayon (Hayon 2010). Hänen tuotteensa uudistavat totuttua, pelkistettyä tyyliä. Hän ei pelkää leikitellä muodoilla ja koristuksilla. Hänen työnsä voi nähdä myös camp- henkisinä, joka liittyvät olennaisesti myös kitschiin (Ryynänen 2008, 47). Camp- tyyliä voisi kuvailla ironiseksi tai huonon maun ilmentymäksi. Se on kriittinen analyysi, jolle voi myös nauraa. Camp-ilmiöt ovat suosittuja juuri siksi, että ne ovat mauttomia, kummallisia, yliampuvia ja räikeitä (Sontag 2000, 291).

Amerikkalaisen kuvanveistäjän Jeff Koonsin töissä voi nähdä samaa camp- henkeä kuin Hayonin tuotteissa (Koons, 2010). Hänen töidensä yliampuva söpöys alkaa jo kertoa omaa tarinaansa. Kitscheillä materiaalivalinnoilla hän tekee kitscheistä aiheista enemmän; niistä tulee ns. ylikitschejä, jolloin ne alkavat kertoa uusista mielleyhtymistä, nouden kitschin yläpuolelle.

3.4 Kitsch matkamuuistoissa

Kitschillä ja turismilla on paljon yhteistä. Niistä molemmista puhutaan passiivisina, asioina, joita vain otetaan vastaan ilman aktiivista osallistumista. Ne molemmat ovat yksinker-

taisen luonteensa vuoksi arvosteluille alttiina. Matkailija kokee jotain aitoa, autenttista, turisti taas ottaa vastaan ainoastaan jäljiteltä kokemusta matkailusta. Turismissa matkailusta on tullut statussymboli, käyttötavaraa. Kulkan mukaan turistin nähdään haluavan kokea ainoastaan matkailuesitteessä jo etukäteen mainittuja asioita. Stereotyyppisesti juuri kyseiseen kulttuuriin kuuluvia asioita. (Kulka 1994, 88.) Matkamuuistona turisti haluaa viedä Kuubasta sikareita, Pariisista Eiffel-tornin pienoismallin, Ateenasta antiikin patsaan muovisen kopion, Lapista poronsarviuutetta, asioita, joiden yhteys paikkaan on selviö.

Koska kitsch ja turismi on niin helppo rinnastaa jo käsitteidensä kautta, on myös niille löydettävissä käytännön rinnasteita. Matkamuuistoteollisuus käyttää hyväkseen kitschmäistä tapaa esittää asioita; tuotteiden tarkoitus on ainoastaan muistuttaa ja palauttaa mieleen jo nähty ja koettu asia (Kulka 1993, 251). On kuitenkin huomattava, että paikan suhde matkamuuistorihkamaan on tärkeä. Turistillekin kelpaa vain autenttisesta paikasta hankittu kopio (Kulka 1994, 89). Rooman Colosseumin kopiot menevät kaupaksi vain Roomassa, eivät Lappeenrannan satamatorilla.

KUVAT 44 & 45. Lappeenrantalaisia näkymiä kotiin vietäviksi (Pirinen 2010)

Matkamuistojen tarkoitus on muistuttaa vierailusta paikassa. Se kopioi jo nähtyjä asioita. Kun materiaali vaihtuu maalaus pohjasta sateenvarjon pohjakankaaseen, teoksen olennainen osa muuttuu, matkamuiستoon tulee kitschin elementti (Kulka 1994, 92). Kitschmatkamuiستoissa saattaa ainut viittaus paikkaan, josta tuote on hankittu, olla siihen lisätty paikannimi (Madetoja 1993, 123). Ruka- tai Levi -teksti nallen mahassa tekee siitä lappilaisen matkamuiستon riippumatta tuotteen tekotavan, paikan tai sen esittämän aiheen paikallisuudesta.

3.5 Kitsch lappeenrantalaisissa matkamuiستoissa

Kierrellessäni Havainnointipäiväkirjan teossa yritin pitää silmäni auki kitschille. Löysinkin muutamia tuotteita, joita voi pitää kitsch-henkisinä. Voisin nostaa kitsch-määritelmän pariin myös muutamia ns. etnokitschejä tuotteita. Joutsenossa piipahtaessani paikalliseen Matin Kulta-kauppaan, minulle esiteltiin Ulla Marinin maalaama puinen kansallispuukuinen hahmo, jonka kasvojen tilalla on kello (KUVA 46). Hahmon helmassa on mukaelma revinnäiskuviosta. Hahmon kansallispuuku ei ole tarkasti maalattu kopio Joutsenon puvusta. Se vahvistaa ainoastaan jo valmista mielikuvaa karjalaisesta kansallispuvusta ja siihen liittyvästä kuvastosta. Se on kuin sumeilla laseilla katsottu hahmo, josta voi aavistaa sen edustaman alueen saamatta mitään uutta tietoa alueesta.

Suoranaista kitshiä edustaa myös Majurskan talon Matroonamyymälässä näkemäni lasireliefi Saipan pelaajasta (KUVA 47). Se yhdistää kaksi toisilleen vierasta aihetta; lyijylasityöt ja jääkiekkoliigan. Aivan kuin kitsch, se olettaa

valmiiksi tuotteen ostajasta jotakin yleispätevää. Aihe ja materiaali ovat niin kaukana toisistaan, että työn merkitys muuttuu. Viemällä jääkiekkoliigan lasirelifimaailmaan sen tekijä on muuttanut jääkiekkoliigan viestin. Jääkiekkoliiga ei olekaan enää vahva, kiitton ampaiseva maalintekijä vaan herkkä, helposti särkyvä lasiesine.

Lappeenrannan taidemuseon kauppa on perinteinen museo-kauppa. Toisaalta se oli viehättävä muistuma maailman suurten museoiden kaupoista (KUVA 48). Vanhojen mestareiden maalauksista oli sielläkin kopiota, niin kuin kaikissa käymissäni museokaupoissa. Vermeerin maalauksesta Tyttö ja helmikorvakoru oli tarjolla palapeli, Renoirin kukkaketo sateenvarjona. Suurten maalareiden kopiot lappeenrantalaisen museon kaupassa ovat enemmän kitschejä kuin museossa, jossa teokset ovat oikeasti esillä. Samalla perusteella voitaisiin Rooman Colosseumin pienoismallia myydä satamatorilla.

Odotin näkeväni liudan norpan kopioita havaintoja tehdesäni. Niitä oli yllättävän vähän. Keraamikko Arja Martikainen luottaa turistien tarpeeseen viedä norppa mukanaan (KUVA 49). hänen keraamiset norppansa eivät kerro mitään uutua norpasta. Ne kertovat eläimen tunnuspiirteet totutulla tavalla. Turisteille suunnatut tuotteet olettavat ihmisten haluavan muistella kokemuksiaan niitä muistuttavien esineiden äärellä.

Lemiläinen Raija Korpela hyödyntää Lemmin mainetta perunapitäjänä ja tekee pellavaisia "potaatti-säkkejä" hedelmien ja vihannesten säilytykseen. Huumoripitoiset murteella kirjoitetut sanonnat keittiöpyyhkeissä tekevät pellavaisista pyyhkeistä paikallisia (KUVAT 50 & 51).

KUVA 46. Pöytäkello Joutsenon puvussa (Piinen 2010)

KUVA 47. Saipan pelaaja lyijylasityönä (Pirinen 2010)

KUVA 48. Museokauppa täynnä "taiderihkamaa" (Pirinen 2010)

KUVA 49. Keraamisia norppia (Pirinen 2010)

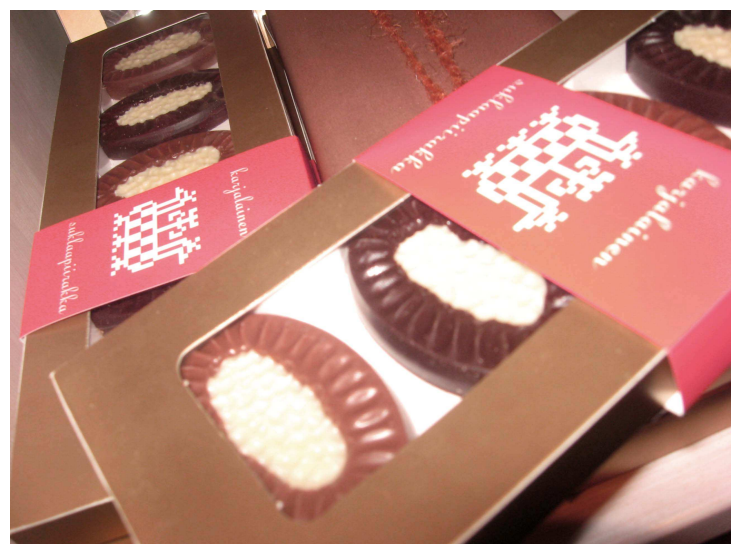
KUVAT 50 & 51. Raija Korpela hyödyntää tuotteissaan Lemmin mainetta karjalaisena perunapitäjänä (Pirinen 2010)

Karjala-kauppakin teettää t-paitoja ja kasseja karjalanmurre-utkautuksin. Murretuotteet ovatkin muodostuneet hiteiksi (KUVA 52). ”Vie männessäs, tuo tullessas”. ”Mie oon sitä sie- mie- heimoo”, ovat suomenkielisille turisteille ja muualla asuville karjalaisille oivia mukaan ostettavia. Murrekirjat olivat loppuunmyytyjä. Niin suosittua ne ovat nykyään. Murreaiheiset vitsituotteet ovat jo lähellä kitsiä, en vain tiedä uskaltaako niitä siksi nimittää. Kitsch ja vitsi ovat lähellä toisiaan. Voiko humoristisia tuotteita edes tehdä ilman kitschin leimaa?

KUVA 52. Murretta kassissa (Pirinen 2010)

Pellavaiset piirakkapussit ovat suosittuja (KUVA 54). Olen nähnyt niitä myytävän Ateneumin kirjakaupassakin Helsingissä. Ne ovat karjalapiirakan kankaisia kopioita, joissa materiaalia muuttamalla on koko merkitys muuttunut. Ne eivät enää edusta vain perinneleivonnaisia. Taito Etelä-Karjalan myymälässä myydään myös Joensuun Taito-shopin tekemää suklaista kopiota riisipiirakasta.

KUVAT 53 & 54. Karjalanpiirakoita eri materiaaleista (Pirinen 2010)

Taito Etelä-Karjalan Kotiteollisuus-malliston voidaan nähdä edustavan Camp-henkisyyttä lappeenrantalaisissa matkamuistoissa. Sen idea lähteenä on ollut Taito-lehden edeltäjän, Kotiteollisuus-lehden logo (KUVA 55). Logossa on Kotiteollisuus-sanalla alla teksti, ”Kotoisen kätevyuden ja yritteliäisyyden edistäjä”. Mallisto on rustiikkisen näköinen esine sarja; liitutauluja, naulakoita, taottuja ripustimia ja avaimenperiä (KUVA 56 & 57). Yksi tuote on kyltti, jossa lukee kotiteollisuus. Kotiteollisuus on perinteisesti tarkoittanut pienesineiden valmistusta myyntiin sarjamaisesti toteutettuna. Tämä tuoteperhe ei voisi missään muualla kuin juuri Lappeenrannassa voisi saada samanlaista sisällöllistä merkitystä. Lappeenrantalainen Kotiteollisuus-bändi on myös korostanut juuriensa merkitystä omassa brändäyksessään. Tuotteiden yläpuolella on kehyksissä vanhan Kotiteollisuus-lehden kansi vuodelta 1953. Siinä kuvituksena on viiskytlukulaisittain pukeutunut kotirouva. Kahden toisilleen vieraan asian yhdistyminen mielikuvissa herättää oivaltamisen hilpeyttä. Tuote on samalla sekä analyysi aiheestaan että vitisi.

KUVA 55. Valokuva Kotiteollisuus-lehden kannesta vuodelta 1953 (Pirinen 2010)

KUVAT 56 & 57. Kotiteollisuus-tuotteita (Pirinen 2010)

4. POHDINTA

En olisi uskonut työtä aloittaessani innostuvani siitä näin kovin. Perehtyminen ensin aiheen teoriaan ja sen jälkeen kiertely havainnointipäiväkirjan teossa on ollut antoisaa. Epäilin aluksi; saanko havainnointikiirroksista mitään irti, toisin sanoen uskallanko itse avata suuni ja kysellä asioista. Yllätin itsenikin; olen kai muuttumassa seurani kaltaiseksi, puheliaksi karjalaiseksi. Suun avaamisella olen saanut ensiarvoisen tärkeää tietoa itselleni ja uskoa omaan tulevaisuuteeni käsityöläisenä. Ehkäpä sain tuleville tuotteilleni muutamana myyntipaikankin.

Oli hauska huomata, että aloin jo tunnistaa paikallisia tekijöitä. Imatralaisen Tiina Kärkäksen Virkkukoukkuinen, kuvataiteilija Heli Pukki, korutaiteilijaperhe Balabinit, savitaipalelaisen Risto Hämäläsen keramiikan tunnistin jo ilman tekijän nimeä katsomatta, samoin Raija Korpelan pellavaiset tekstiilit ja Tarja Lehtisen Norppa-saippuat.

Mietin onko, näillä tuotteilla joitakin yhdistäviä tekijöitä. Onko Lappeenrannalle ominaista tyyliä? Aiheena Lappeenranta käsitellessä ovat tehneet sen hyvin eri tavoin. Perinteisiä matkamuistoja ovat kuvat kirkoista, satamasta ja norpasta. Murteiset sananparret esiintyvät eri yhteyksissä t-paidoissa, kasseissa, pannulapuissa ja pyyheliinoissa. Sutkaukset tai konkreettiset kuvat paikasta tai paikallisista asioista tekevät näistä tuotteista lappeenrantalaisia. Näiden tuotteiden tarkoitus on toimia muistutuksena vierailusta paikasta. Kitsch näyttäytyi juuri sellaisena päänsärkytuotteina, joita ounaste-linkin.

Hienovaraisemmin Lappeenranta-aihetta käsitteli artesaani Eveliina Kivinen Plop-koruissaan. Hänen koruissaan on jotain, mitä toivoisin itsekkin pystyväni välittämään produktiosiossani, juurevuutta ja rehellisyyttä.

Havaintoja tehdessäni olen kuvannut näkemiäni asioita. Jälkikäteen huomasin, ettei muistikortille ollut tallentunut yhtään kuvaa painetuista kankaista tehdyistä vaatteista. Siinä on selvästi minun saumani ja työni vahvuus. Lappeenrannasta ei löydy vielä sen omaan erinomaisuuteen nojaavaa vaatemerkkiä. Rovaniemen tai Kuopion ominaisuuksista on olemassa jo oma niiden paikallisuutta hyödyntävä merkki. On helpompaa lähteä luomaan uutta kuin kilpailemaan muiden kanssa samasta kakusta. Lappeenranta ansaitsee oman nuorekkaan vaatemalliston, joka on rohkeasti ja raikkaasti lappeenrantalainen.

Ennen varsinaisen produktion aloitusta. Aion vielä keskittyä Kitsch-aiheisen kollaasin tekoon. Kitsch kiehtoo minua ehkä vielä enemmän kuin ennen työn aloitusta. Sen liikkuminen hyvän ja huonon maun rajoilla, saa mielikuvitukseni lentoon.

KUVA 58. Ideat lentoon (Chang, D. 2008, 74)

LÄHTEET

- Active History – sivusto. The French Revolution.
http://www.activehistory.co.uk/Miscellaneous/menus/Year_9/French_Revolution.htm. (Luettu 28.1.2010.)
- Aspela, J. 2010. Koruillen. <http://koruillen.net/> (Luettu 27.1.2010.)
- Bruun, E. 2010. Bruun design.
<http://www.bruundesign.com/> (Luettu 11.1.2010.)
- Chang, D. 2008. Daniel Chang. Teoksessa Wiedemann, J. (Toim.) Illustration Now! Köln. Taschen
- Eco, U. 2004. Kauneuden historia. Helsinki. Wsoy.
- Etelä-Karjalan tulevaisuus foorumi. 23.10.2009. Lappeenranta.
- Etelä-Karjalan matkailu Oy. 2010. Maakuntaesite.
http://maakuntaesite.ekarjala.fi/fi/sivut/6/1/lue_lisaa/luonto_vetaa_puoleensa (Luettu 28.1.2010.)
- Hautamäki, A. 2000. Taitoteknologia parantaa kilpailukykyämme. Teoksessa Ruohomäki, H.(toim.) Käsintehty brändi, käsi- ja taideteollisuusyrittäjän käsikirja. Helsinki. Käsi- ja taideteollisuusliitto
- Hayon, J. 2010. Hayon Studio.
<http://www.hayonstudio.com/about.php> (Luettu 14.1.2010.)
- Hämäläinen, A. 1998. Teoksessa Vuorinen, A. Sotilaiden Lappeenranta. Lappeenrannan Kilta. Lappeenranta.146.
- Itä-Savo. 2010. Saimaan ehdolla maailman ihmeeksi.
www.ita-savo.fi/Uutiset/8775082.jpg (Luettu 27.1.2010.)
- Kangasniemi, A. 2010. Kätten taitoa silmien edessä.
<http://www.hornwork.fi/images/galleria/korut.jpg>. (Luettu 25.1.2010.)
- Klein, N. 2000. No logo. Wsoy. Helsinki.
- Koons, J. 2010. Artwork.
<http://www.jeffkoons.com/site/index.html> (Luettu 14.1.2010)
- Kopisto, S.& Sihvo, P. 1996. Puku Suomessa 1750- 1900. Helsinki. Museovirasto.24- 39
- Kovacs, K. 1994. Vihreä rapsodia. Helsinki. Like Ltd. 39
- Kulka, T. 1993. Kitsi. Teoksessa Haapala, A. & Lammenranta, M. (toim.) Kauneudesta kauhuun. Hämeenlinna. Gaudeamus. 241-253.
- Kulka, T. 1994. Taide ja kitsch. Helsinki. Taifuuni.
- Käsi- ja taideteollisuusliitto Ry. 2010.
<http://www.taito.fi/etusivu/> (Luettu 27.1.2010.)
- Lakkala, A-L. 2007. Joutsenon revinnäinen.
www.kaspaikka.fi/savonlinna/joutsenonrevinnainen.doc (Luettu 8.1.2010.)
- Leskinen, I. 2003. Kauskilan risti tulee uudelleen myyntiin,

Heikki Suninen teetti bysanttilaisesta hopearivistä uuden erän Kalevala-Korulla. Etelä-Saimaa, artikkelitietokanta.

Linnanahde, A. 1987. Matkamuijosten kultainen kirja. Talouselämä 32/1987. 51.

Lindroos, K. 2009. Posliinihymyjä. Image 2/2009. 86.

Luutonen, M. 1997. Kansanomaisen tuote merkityksenkantajana, tutkimus suomalaisesta villapaidasta. Helsinki. Akatiimi Oy.

MacCannel, D. 1999. The Tourist, A new theory of the leisure class. University of California Press Ltd. London.

Madetoja, P. 1993. Matkamuijosto julkisena ja yksityisenä symbolina. Turun yliopisto. Kulttuurien tutkimuksen laitos, suomalainen ja vertaileva kansantiede. Pro gradu - tutkielma.

Markkanen, E. 1991. Imatrasta Saimaan seuduksi, matkailun kehityslinjoja. Teoksessa Jaatinen, T. (toim.). Saimaa-kirja. Hämeenlinna. Tammi & Savonlinnan maakuntamuseo. 139-155.

Mieland. 2010. Mie oon Lapista! Rakastu Lappiin- mallisto. <http://www.mie.fi/mie.php?page=4&idx=3>. (Luettu 25.1.2010.)

Museumize. 2010. Louis Comfort Tiffany- kokoelma. Museoesineiden kopioiden kauppa. http://www.talariaenterprises.com/product_lists/tiffany.html (Luettu 29.1.2010)

Pekonen, M. 1991. Saimaan Lumo. Teoksessa Jaatinen, T.(Toim.) Saimaa- kirja. Helsinki. Tammi & Savonlinnan maakuntamuseo.135

Pesonen, H. Pääsiäismunat koristavat kevään juhlan. <http://www.mtv3.fi/koti/sisustaminen/salat.shtml/2003?163340> (Luettu 8.1.2010.)

Pirinen, T. 2010. Havainnointipäiväkirja.

PolkkaJamin blogi. 2010. Polkka Jam, Independent finnish design. <http://polkkajam.blogspot.com/2008/05/from-saimaa-to-south-sea.html> (Luettu 8.1.2010)

Polyvore. Muotiharrastajien sivusto. 2010. http://www.polyvore.com/kitsch-tique_jewellery_hello_kitty_star/thing?id=12351714 (Luettu 27.1.2010.)

Puntanen, P.2005. Varuskunta kaupunki. Teoksessa Talka, A. & Puntanen, P. (toim.). Lappeenrannan historia 1812-1917. Lappeenranta. Lappeenrannan kaupunki. 426-483.

Pursiainen, H. 1982. Karjalaisia kansallispukuja, nykyisestä Etelä-Karjalasta, Laatokan Karjalasta ja Karjalan Kannakselta. Porvoo. Eteläkarjalaisten nuorisoseurojen liitto Ry & Wsoy. 50-51.

Ruohomäki, H. 2000. Käsityöyrittäjät arvoketjussa. Käsintehty brändi. Teoksessa Ruohomäki, H.(toim.) Käsintehty brändi, käsi- ja taideteollisuusyrittäjän käsikirja. Helsinki. Käsi- ja taideteollisuusliitto

Ruokonen, T. 2010. Mariikki.

<http://www.mariikki.fi/tuotteet.htm> (Luettu 14.1.2010.)

Ryynänen, M. 2008. Pinkkiä posliinia, kitschin nykyhetki oppaana Jeff Koons. Teoksessa Knuuttila, S. & Piela, U. (toim.) Kansanestetiikka, kalevalaseuran vuosikirja 87. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy. 43-50.

Saimaan matkailu. 2007. Saimaan alue.

http://www.saimaa.fi/Suomeksi/Saimaan_alue.iw3 (Luettu 8.1.2010)

Sircello, G. 1987. Estettisten arvostelmien subjektiivisuus ja oikeutus. Teoksessa Haapala, A. & Lammenranta, M. (toim.) Taide ja Filosofia. Helsinki. Gaudeamus. 276- 291.

Shusterman, R.1997. Taide, elämä ja estetiikka. Tampere. Gaudeamus.

Sontag, S. 2000. Camp Style. Teoksessa Oates, J-C & Atwan, R. (Toim.) The Best American Essays of the Century. Houghton Mifflin Company. New York. 288- 302

Svinhuvud, L. 1997. Nykykäsityön kuviot syynissä, huomiota käsityön kentiltä. Teoksessa Svinhuvud, L.(Toim.) Käsityö viestinä. Suomen käsityön museo. Jyväskylä.

The Sydney Morning Herald. 2010. Kitsch or cool.

<http://www.smh.com.au/ftimages/2007/06/12/1181414266060.html> (Luettu 27.1.2010.)

Talka, A. 2005. Elämää Lappeenrannassa. Teoksessa Talka, A. & Puntanen, P. (toim.) Lappeenrannan historia 1812-1917. Lappeenranta. Lappeenrannan kaupunki.

Valta, T. 2010. Lessons. <http://www.lessons.fi/index.html> (Luettu 8.1.2010)

Vihma, S. 2002. Ornamentti ja kuutio, johdatus modernin muotoilun historiaan. Helsinki. F.G.Lönnberg.

Ympäristöministeriö. 2001. Alueellista ympäristötietoa, kuvälineet.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=7134&lan=fi> (Luettu 27.1.2010.)